

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

H) Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd.

LANDSHÖFDINGE-EMBETETS

UTI

JÖNKÖPINGS LÄN

UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅREN

1856—1860.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

Sedan förra femårsberättelsen afgafs, har ingen förändring af länets *gränser* ägt rum. Dess *areal* antages utgöra omkring 100 kvadratmil. Länets *administrativa indelning* är äfven oförändrad. Det innesluter nio *härad*er och tre *städer*, de förra indelade i sex *fögderier*, nemligen: Tveta, Wista och Mo; Norra och Södra Wedbo; Östra Härads; Westra Härads samt Östbo och Westbo, så att länets ekonomi, politi och uppbörd, under Konungens Befallningshafvandes inseende, förvaltas af sex *Kronofogdar* och sex *Häradsskrifvare*, biträdde af tjugotre *Länsmän*. Hvarje fögderi utgör tillika en häradshöfdinge-jurisdiktion eller domsaga, utom Östbo och Westbo, som äro förenade till en. *Domsagornas* antal är således fem.

I hvardera af de trenne *städerna* Jönköping, Ekesjö och Grenna finnes rådhusrätt och i residensstaden Jönköping har Götha Hofrätt sitt säte.

Jönköpings län utgör jemte Kronobergs, Blekinge, Christianstads, Malmöhus och Hallands län Nionde *Bergmästaredistriktet*.

Inom länets finnes allenast en *köping*, Wernamo i Östbo härad, som genom Kongl. Maj:ts Nådiga Beslut den 22 Juli 1859 förklarats för en af stad oberoende köping, och för hvilken Reglemente den 27 Januari 1860 blifvit i Näder fastställt.

I ecklesiastikt hänseende är länets fördeladt i 62 *pastorater* och 128 *kyrksöcknar*, hvaraf 47 pastorater med 98 socknar tillhöra Wexiö stift, 2 pastorater med 8 socknar Skara stift och 13 pastorater med 21 socknar Linköpings stift, till hvilket senare stift äfven hör en socken, som är annex till pastorat inom Calmar län.

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utgiver ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-17
1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.....	1.
2. Innevånare.....	2.
3. Näringar.....	4.
Tab. Litt. A. Utsäde, afkastning och underhållne kreatur.....	4.
4. Kommunikations-anstalter och varubyten.....	10.
Tab. Litt. B. Bränvinstillverkning.....	11.
Tab. Litt. C. Stats-Bidrag från landsbygden. Stats-Bidrag från städerna.....	14-15.
5. Kameralförhållanden.....	15.
6. Politi.....	16.
Tab. Litt. D. Afgjorde utsökningsmål.....	17.
Tabellbilagor	18-25.
Tab. N:o 1. Folkmängd.....	18.
Tab. N:o 2. Jordbruk.....	18.
Tab. N:o 3. Boskapsskötsel.....	18.
Tab. N:o 4. Skogshushållning.....	19.
Tab. N:o 5. Dödade rofdjur.....	19.
Tab. N:o 6. Af rofdjur dödade husdjur.....	19.
Tab. N:o 7 A. Grufvor, bergverk, bruk, fabriker och manufaktur- inrättningar samt handtverkerier å landsbygden år 1860..	20.
Tab. N:o 7 B. Bruk, fabriker och manufaktur-inrättningar samt handtverkerier i städerna år 1860.....	21.
Tab. N:o 8 A. Allmänna vägar, 1856-1860.....	22.
Tab. N:o 8 B. Gästgifverier och skjutsning, 1856-1860.....	22.
Tab. N:o 9. Sjöfart och handel, år 1860.....	23.
Tab. N:o 10 A. Hemman och jordlägenheter m. m. å landsbygden år 1860.....	23.
Tab. N:o 10 B. Jordområde och egendomar i städerna år 1860.....	24.
Tab. N:o 11. Laga skiften m. m. åren 1856-1860.....	24.
Tab. N:o 12. Sparbanker.....	25.
Tab. N:o 13. Fattigvården.....	25.

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

H) Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd.

LANDSHÖFDINGE-EMBETETS

UTI

JÖNKÖPINGS LÄN

UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅREN

1856—1860.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

Sedan förra femårsberättelsen afgafs, har ingen förändring af länets *gränser* ägt rum. Dess *areal* antages utgöra omkring 100 kvadratmil. Länets *administrativa indelning* är äfven oförändrad. Det innesluter nio *härad*er och tre *städer*, de förra indelade i sex *fögderier*, nemligen: Tveta, Wista och Mo; Norra och Södra Wedbo; Östra Härads; Westra Härads samt Östbo och Westbo, så att länets ekonomi, politi och uppbörd, under Konungens Befallningshafvandes inseende, förvaltas af sex *Kronofogdar* och sex *Häradsskrifvare*, biträdde af tjugotre *Länsmän*. Hvarje fögderi utgör tillika en häradshöfdinge-jurisdiktion eller domsaga, utom Östbo och Westbo, som äro förenade till en. *Domsagornas* antal är således fem.

I hvardera af de trenne *städerna* Jönköping, Ekesjö och Grenna finnes rådhusrätt och i residensstaden Jönköping har Götha Hofrätt sitt säte.

Jönköpings län utgör jemte Kronobergs, Blekinge, Christianstads, Malmöhus och Hallands län Nionde *Bergmästaredistriktet*.

Inom länets finnes allenast en *köping*, Wernamo i Östbo härad, som genom Kongl. Maj:ts Nådiga Beslut den 22 Juli 1859 förklarats för en af stad oberoende köping, och för hvilken Reglemente den 27 Januari 1860 blifvit i Näder fastställt.

I ecklesiastikt hänseende är länets fördeladt i 62 *pastorater* och 128 *kyrksöcknar*, hvaraf 47 pastorater med 98 socknar tillhöra Wexiö stift, 2 pastorater med 8 socknar Skara stift och 13 pastorater med 21 socknar Linköpings stift, till hvilket senare stift äfven hör en socken, som är annex till pastorat inom Calmar län.

Två socknar, nemligen Grenna och Ekesjö, utgöras af både landt- och stadsförsamlingar. Jönköpings stad innefattar två territorialförsamlingar och derunder lyder såsom annex en landtförsamling inom Tveta Härad.

Inom länet äro *indelade* hela Jönköpings regemente eller 1,100 rotar, samt af Calmar regemente 401, af Smålands Hussarregemente 250 och af Smålands Grenadierbataljon 399 nummer.

Postkontor finnas i städerna Jönköping, Ekesjö och Grenna samt i Wernamo, Wrigstad, Hvetlanda och Gisslaved.

I afseende på länets administrativa indelning förefinnas *många oregelbundenheter*, bestående deruti, att kyrkosocknar sträcka sig utöfver deras administrativa eller territorialgräns, så att dit höra hemman, belägna inom en eller flera andra socknars territorialgräns, dels i samma härad och dels i annat härad och jemväl i annat fögderi samt stundom i annat län; att på lika sätt hemman i Jönköpings län tillhöra socken i annat län; att särskilda hemman inom samma sockens territorialgräns äro förlagda till olika härad; att vissa socknedelar i administrativt hänseende utgöra ett hvar för sig bestående helt inom det härad, der delen ligger; att då vid jurisdiktionernes bestämmande den administrativa indelningen i allmänhet blifvit följd, de särskilda delarne af samma kyrkosocken således äfven lyda under olika domstolar; att vissa socknar lyda under annan domsaga än den, som öfriga socknarne i samma härad tillhöra, samt att, då stiftsgränsen bestämmes icke af det territoriella läget, utan af kyrkosocknarnes omfång, innevånarne inom samma territorialdistrikt uti frågor, som handläggas af Domkapitlet, kunna tillhöra olika stift. Speciel uppgift om dessa förhållanden, allt för vidlyftiga att här upptagas, är redan förut i föreskrifven ordning meddelad; varande åtskilliga frågor om ändring häruti väckte och på handläggning beroende.

Hvad angår länets naturbeskaffenhet i allmänhet, så åberopas den förra femårsberättelsen, helst som den sedermera icke undergått någon annan förändring än den, som må vara en följd af årligen fortgående odlingar samt sjösänkings- och andra vattenaftappningsföretag. Det må dock här anmärkas, att i gränsen emellan Almesåkra och Bringetofta socknar i Westra härad finnes södra Sveriges största *landthöjd*, beräknad till omkring 1,100 fot öfver hafsytan.

2. Innevånare.

Folkmängden, som enligt mantalslängderna år 1855 utgjorde:

i städerna	9,144	uppgick år 1860		
och på landet	155,869		i städerna till	10,572
eller sammanlagdt	165,013,		och på landet till	158,654
			eller tillhopa	169,226.

Deraf voro bosatte i:	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	bosatte i:	Mankön.	Qvinkön.	Summa.
Jönköpings stad	3,258	4,227	7,485	Östbo härad	10,243	10,598	20,841
Ekesjö »	820	1,100	1,920	Westbo »	12,732	13,191	25,923
Grenna »	531	636	1,167	Summa	81,260	87,966	169,226
Tveta, Wista och Mo härad	14,142	14,889	29,031	deribland fria från mantalspen-			
Norra och Södra Wedbo »	15,250	16,838	32,088	ningar:			
Östra härad	10,613	11,736	22,349	i städerna	2,053	2,496	4,549
Westra »	13,671	14,751	28,422	på landet	39,630	41,855	81,485
				Summa	41,683	44,351	86,034

Under de fem år, som förra berättelsen omfattar, hade folkmängden stigit med 3,143 personer eller närmast 629 om året, deremot sistförflutna fem år gifvit en *tillökning* af 4,213 eller ungefärligen 843 om året, hvilket således visar ett bättre utfallande än under förstnämnda qvinqvennum, men som likväl är sämre än under den treåriga perioden näst förut, eller åren 1848—1850, för hvilken särskild berättelse afgafs, då folkökningen utgjorde något mera än 1,462 om året, och bör härvid anmärkas, att både cholera- och rödsots-epidemier under de år, som nu äro i fråga, härjat inom flera delar af länet. *Utflyttningarna* till andra länder hafva åter betydligt aftagit. Tillökningen är störst inom Jönköpings stad eller med 1,338 personer, motsvarande närmast 21½ procent af 1855 års folkmängd derstädes, men har förnämligast tillkommit genom de årligen stigande inflyttningarna af fabriksarbetare och annat arbetsfolk. Dernäst i ordningen står Grenna stad med en tillökning af 116 personer eller 11 procent samt Östbo härad med 1,048 eller 5½ procent; vidare Westbo, Östra, Norra och Södra Wedbo och Westra härader. Deremot har folkmängden minskats i Ekesjö stad med 1½ och i Tvetå, Wista och Mo häraders fögderi med 1½ procent. Hela tillökningen för länet motsvarar 2½ procent af folkmängden år 1855.

Folket är i allmänhet fredligt och laglydigt, likasom det utmärker sig för idoghet och sparsamhet. Valnågan är ock i följd häraf mera allmän; och gäller för öfrigt i dessa afseenden hvad uti förra berättelsen blifvit yttradt.

Bränvinssupandet på landet har betydligt aftagit samt utskänknings- och minuteringsställena för spritdrycker minskats, så att till exempel inom Tvetå, Wista och Mo härader icke finnes något sådant försäljningsställe, och må såsom betecknande anmärkas ett yttrande af en gästgifvare, som afsagt sig rättigheten till bränvinsförsäljning, att han fann sig så belåten med upphörandet deraf, att han icke på något vilkor ville ånyo bedrifva en sådan försäljning, äfven om den finge ske afgiftsfritt. Såsom surrogat för bränvinet har förbrukningen af kaffe och så kalladt bayerskt öl mycket tilltagit, och mångenstädes på landsbygden finnas vid allmänna vägarne försäljningsställen för sistnämnda vara. Nykterheten hos landtbefolkningen åsidosattes likväl ofta vid besöken i städerna och på vissa torgplatser äfven å landet, då mången icke kan motstå begäret efter den under vanliga förhållanden sällsynta spritdrycken, och detta gäller hufvudsakligast den yngre manliga befolkningen. Det är icke ovanligt, att tienstedrängar vid stadslandet förbehålla sig frihet att besöka de torgdagar, som numera en eller flera dagar i hvarje månad hållas vid särskilda ställen på landsbygden, då, när torgplatsen är belägen i grannskapet af en gästgifvaregård eller annat utskänkningsställe, tillfället att åtkomma rusgifvande drycker icke lemnas obegagnadt. Visserligen har kronobetjeningen på flera ställen förmått utskänkningsgifvarne att vid dessa tillfällen afhålla sig från försäljning af spritdrycker, men som detta hörer till undantagen och, vid åtal för ett motsatt förfaringsätt, torgdagarna icke ansetts inbegripna under det i författningare gifna förbud mot dylik försäljning vid vissa till folksamlingar ledande förrättningar m. m., vore det önskvärdt, att ett förändradt stadgande i sådan syftning meddelades. Ett annat tillfälle till superi förekommer vid så kallade målskjutningar, som af enskilda personer tillställas, hvilka dock icke må förblandas med de på andra ställen inrättade och väl ordnade skjutöfningarna, och Konungens Befallningshafvande har på hemställen af kronobetjeningen, funnit sig föranlåten att uppmana menigheterne att vidtaga lämpliga åtgärder till afskaffande af dessa skjut- och supgillen, dervid, under förevändning af skjutöfning, egentligen bedrifves ett slags lotterispel om hvarjehanda lösörepersedlar, hvarvid slagsmål och andra oordningar ofta förefalla.

Byggnadssättet inom flera delar af länet har betydligt förbättrats i afseende på byggnadernes bekvämligare inredning och förläggande på lämpligare platser; allenast från Östra härad anmärkes, att byggnaderne uppföras större och inredas mera kostbart, än behovet fordrar. Det vanliga *byggnadsämnet* är ännu såsom fordom trädvirke; och ehuru dessa byggnadsmaterialier årligen mycket minskas, motsvarar dock tillgången af

så väl denna som brännmaterial ännu behofven. På många ställen användes emellertid sten till ladugårdsbyggnader.

Födoämnen äro de vanliga, men begagnandet af råg till bröd i stället för den förut mera brukliga hafren och blandsäden har i icke ringa mån tilltagit.

I *klädebrägt* har lyxen på många ställen tilltagit, synnerligast hos den tjänande klassen, som genom de stegrade lönerna beredes tillfälle till bestridande af utgifter härför. Sålunda begagnas numera ofta klädes- och bomullstyger i stället för vadmal och hemväfda ylletyger, som förr brukades.

Inga *schismatiska rörelser* hafva visat sig af sådan beskaffenhet, att de föranledt till bildandet af särskilda församlingar, men på många ställen hållas enskilda sammankomster för andaktsöfningar, der stundom afven kringvandrande personer uppträda med religiösa föredrag, och äro dessa samlingar ofta talrikt besökta. I Jönköpings stad och på några få ställen å landet äro särskilda så kallade missionshus uppförda.

Sockenbibliotheker inrättas allt mer och mer inom socknarne och begagnas flitigt, der de finnas.

3. Näringar.

Tab. Litt. A och N:o 2 o. 3. De uppgifter, som i enlighet med formuläret för förutgångne femårsberättelser meddelats om *jordbruk* och *boskapsskötsel*, äro sammanförde i nedanstående tabell, Litt. A. I följd af sättet för uppgifternes insamlande, eller genom Magistraterne och Kronofogdarne, kunna desamma på sin höjd antagas såsom approximativa. De visa för städerna, alla spanmålsslag sammanräknade, ett utsäde af 1,089 tunnor och en afkastning, utsädet afdraget, utaf 5,750 tunnor, samt för landet 126,933½ tunnors utsäde och 462,406½ tunnors afkastning, afvensom att utsädet af potates skall utgöra å stadsjorden 1,540 tunnor och å landsbygden 57,879 tunnor, samt afkastningen respektive 11,010 och 360,111 tunnor, hvilket hvad landet angår icke obetydligt öfverstiger de till förra femårsberättelsen uppgifna belopp. Nämda summor äro ock i allmänhet högre än

Tab. Litt. A.

Utsäde, afkastning och underhållne kreatur.

	Utsäde af							Medelafkastning efter afdrag af utsädet.							Underhållne kreatur.							
	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.	Blandskål.	Ärter.	Potatis.	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.	Blandskål.	Ärter.	Potatis.	Hästar.	Orar.	Kor.	Ungboskap.	Får.	Svin.	Getar.	
Landsbygden.																						
Fögdier:																						
Tveta, Wista o. Mo häraders..	869	4,022	1,401	15,226	7,231	527	12,086	5,130	27,482	6,893	45,678	28,700	2,108	72,516	1,602	4,471	12,121	3,951	17,007	3,332	200	
Norra o. Södra Wedbo härads...	109	6,837	1,702	10,014	55	262	12,267	545	41,022	6,808	40,056	220	1,310	73,602	2,620	5,729	12,577	5,485	19,526	3,202	106	
Östra härads...	86	4,795	1,461	8,469	470	142	7,550	430	23,975	5,844	33,876	2,350	852	37,750	1,830	4,200	8,550	4,880	16,000	4,000	50	
Westra »...	86	3,659	1,771	17,601	2,576	60	12,167	430	18,295	7,084	70,404	10,304	240	85,169	1,194	4,698	10,313	8,552	20,999	4,466	—	
Östbo »...	60	2,047	1,950	8,400	4,875	150	8,220	240	14,329	9,750	33,600	19,500	750	57,540	1,250	2,800	8,200	2,850	11,400	2,600	750	
Westbo »...	6	1,505	1,910	12,521	4,078	—	5,589	24	7,527	7,640	50,084	16,312	—	33,534	1,272	3,702	10,364	5,134	15,107	1,638	1,100	
Summa	1,216	22,865	10,195	72,231	19,285	1,141	57,879	6,799	132,630	44,019	273,698	77,386	5,260	360,111	9,768	25,600	62,125	30,852	100,039	19,238	2,206	
Städerna.																						
Jönköping.....	30	255	15	470	40	15	1,300	150	1,530	60	2,350	200	60	9,750	280	180	220	—	100	500	—	
Äkesjö.....	—	70	40	90	—	—	200	—	280	160	360	—	—	900	40	40	110	—	10	50	—	
Grenna.....	4	11	6	—	40	3	40	32	99	128	—	320	21	360	34	16	50	—	—	60	—	
Summa	34	336	61	560	80	18	1,540	182	1,909	348	2,710	520	81	11,010	354	236	380	—	110	610	—	
Summa i hela länet.....	1,250	23,201	10,256	72,791	19,365	1,159	59,419	6,981	134,539	44,367	276,408	77,906	5,341	371,121	10,122	25,836	62,505	30,852	100,149	19,848	2,206	

de, hvilka till den af Kongl. Maj:t tillförordnade så kallade Finans-Komitén uppgåfvos och voro grundade på upplysningar, som från kommunerne blifvit infordrade och meddelade. Öfriga växtslag, som mera allmänt odlas i större skala, äro rotfrukter af rofvor och morötter till kreaturens utfodring samt lin, som utgör en vigtig näringsgren, synnerligast inom vissa delar af Södra Wedbo och Östra härader.

Det vanliga *utsädet* på geometriskt tunnland är af hvete 24 kappar, råg och korn 1 tunna, hafre 1½ tunna och potates 5 à 6 tunnor.

Uppgifterna om antalet af underhållna *kreatur* skilja sig ock betydligt från dem, som med förra fem-årsberättelsen afgåfvos, så att detta antal för särskilda slag af kreatur är än högre än lägre upptaget; men jämförelsen med uppgifterne till Finans-Komitén utfaller dock med en gifven öfvervigt i antal efter de nu gjorda uppgifterna.

Beträffande *jordbruket*, så är det ovedersägligt, att åkerjorden icke allenast blifvit mycket ökad genom verkställda odlingar, utan ock att häfden och brukningen äro vida bättre än tillföre. Mycken jord har blifvit förbättrad, och stora fält för odling och skörd vunna genom sjösänkingar och vattenaftappningar. De naturliga ängarnes areal har visserligen just genom derå verkställd åkerodling minskats, och på många ställen har dess afkastning i följd af vanvård aftagit, men detta sannolikt mera än uppväges genom det allmännare bruket att igenså vissa delar af åkern med gräsfrö, eller begagnandet af så kallade artificiella ängar, äfvensom genom det allt mer och mer tilltagande användandet af andra foderväxter. Bättre och ändamålsenligare redskaper användas till brukningen, och jordens afdikning sker med mera omsorg, ofta genom så kallad underdikning eller eljest efter fullständigt uppgjorda och genomförda planer, lämpade efter markens beskaffenhet och behovet af öfverloppsvattnets afförande. I stället för det förut allmännast begagnade treskiftesbruket, är vaxelbruk infördt vid nästan alla större egendomar och mångenstädes äfven vid mindre jordbruk. Användandet af artificiella gödningsämnen är ock ganska allmänt. Dessa förbättringar äro naturligtvis ännu icke allestädes införda, men väckelsen dertill, utgången från länets landtbruksskola och nitiska enskilda jordägare, sprides och verkar så småningom äfven bland den större allmänheten inom länets särskilda delar, hvarpå såsom bevis må anföras den ifver, hvarmed tillfället att erhålla biträde af statens Landtbruks-Ingenjörer omfattas. Jemväl Hushållningssällskapet för sin del medverkar i samma riktning, dels genom anställande af landtbruksmöten, der för näringen vigtiga frågor afhandlas, och dels genom att än ytterligare öka värdet af den från statens sida beredda förmånen af agronomiskt biträde, derigenom att Sällskapet bekostar aflöningen till Agronomerna för förrättningar på stället under viss tid hos hvarje reqvirent.

Det är icke möjligt att med någon visshet uppgifva *arealen* vare sig af åkerjorden och ängsmarken i allmänhet eller af tillökningen under senare åren; men i uppgifterne till Finans-Komitén upptages arealen af odlad jord till 125,937 tunnland, af naturlig äng till 337,900 tunnland, af tillökad åker under de sista tjugofem åren till 29,876 tunnland och äng till 1,853 tunnland, hvarjemte jordförbättringar antagas hafva skett genom grunddikning å 4,446 tunnland, genom vattenaftappning å 13,969 tunnland och genom öfversilning å 390 tunnland.

Nyodlingarne fortgå hvarje år både å sank mark och å mader eller vattensjuk jord. De större odlingsföretag, som under ifrågavarande period blifvit fullbordade, utgöras af sänkingen utaf Kahnsjön i Tvetå, af Grummeln och Bexhedasjön, Nömmen och Flishultssjön samt af Broby å i Östra härad, utdikning af Skifverstads, Bänarps och Lunnagårdens mader i Södra Wedbo härad, samt sänkingen af Ljunga å och utdikningen af derintill belägna mader i Westra härad, hvilka alla arbeten blifvit utförda med bidrag af statsmedel; och har genom sistnämnda företag, dertill användts dels erhållet statsanslag 28,500 R:dr och dels af intressenterne tillskjutne 29,050 R:dr eller en sammanräknad kostnad af 57,550 R:dr, vunnits 2,235 tunnland odlingsbar jord, 175 tunnland ängsvall och 1,395 tunnland mossar, tjenliga för skogsväxt.

Boskapsskötseln har blifvit föremål för noggrannare omsorg. Man börjar allt mer och mer inse sanningen deraf, att ett mindre antal kreatur, väl födda, gifva högre afkastning, än ett större antal svältfödda, och den fordna täflan, om hvilken som skulle kunna, i förhållande till hemmanets storlek, uppvisa det största antalet ofta nog utmagrade kreatur, har gifvit vika för den bättre, att kunna äga vackra och välfödda kreatur och genom dessas starkare utfodring erhålla en i förhållande till antalet stor afkastning. Såsom medel härtill utvidgas, på sätt redan är anmärkt, odlingen af foderväxter, såväl gräs som rotfrukter.

För *kreatursracernes* förbättrande är mycket tillgjordt. På Lyckås i Skärstads socken af Wista härad finnes ett statens *stamholländeri* af Ayrshirerace; tvänne sådana holländerier, det ena af 20 kor och 2 tjurar och det andra af 10 kor och 3 tjurar, äro genom enskild aktieteckning anskaffade och uppställda, det förra på Tenhult i Tveta härad och det andra på Höreda i Östbo härad, hvarjemte tre af tjurarne blifvit stationerade på särskilda ställen inom distrikterna. Uti Östra härad finnas på särskilda egendomar och för särskilda distrikt uppställda fyra fullblodstjurar af Ayrshire-race och en dito af Pembroke-race. En *hingstförening* håller ock derstädes en hingst af Norsk race. Hushållningssällskapet har sökt att uppmuntra denna näringsgren genom premier för vid årliga landtbruksmöten utställda kreatur och ladugårdsprodukter samt med räntefritt lån understödt bolaget för det inom Tveta härad bildade *stamholländeri*.

Mejerier med byggnader af ändamålsenlig beskaffenhet finnas inrättade vid en mängd större egendomar, der ock smör och ost af särdeles utmärkt beskaffenhet tillverkas.

Skördarne af så väl säd och rotfrukter som af hö hafva under de ifrågavarande åren visserligen utfallit olika, men afkastningen har dock i allmänhet icke blott varit fullt tillräcklig för innevånarnes eget behof och kreaturens utfodring, utan jemväl lemnat ej obetydliga öfverskott till försäljning åt andra orter, synnerligast af hafre och äfven af råg, till priser som stundom varit ganska höga, så att 9 à 10 R:dr erhållits för tunnan hafre och 18 till 20 R:dr för rågen. Lin, deraf flera tusen lispund försäljas å marknaderne i Södra Wedbo och Östra härader, har gällt 5 till 6 R:dr per lispund. Nästan intet jordbruk är så inskränkt, att icke derifrån säljas ladugårdsprodukter, såsom mjölk till städernes innevånare, smör och ost så väl för behofvet inom länet som till andra orter; äfvensom kreatur, synnerligast oxar, hvilka inom länet uppfödas, utgöra en betydlig handelsartikel. *Priserne* hafva varit å smör 10 à 12 R:dr lispundet, för ost af bättre slag 50 till 67 öre skålpundet och för medelstora oxar om 12 kvarter 250 à 300 R:dr paret samt i förhållande derefter för större eller mindre.

För några socknar inom länet har emellertid uppstått behof af allmänt *understöd* i följd af delvis inträffad missväxt. Sålunda beviljades Burseryds och Forsheda socknar i Westbo härad, genom Kongl. Brevet den 11 December 1857, i anseende till hagelskada, ett understöd af 1,800 R:dr, deraf 300 R:dr utan återbetalningsskyldighet, samt Fryeleds socken i Östbo härad jemte Sandsjö, Wrigstads, Nydala, Almesåkra, Bringetofta och Ljunga socknar i Westra härad, genom Kongl. Brevet den 15 Januari 1858, af samma anledning 6,000 R:dr såsom lån mot återbetalningsskyldighet; äfvensom Bolmsö församling i Westbo härad, som år 1859 drabbades af missväxt på säd och foder, genom Kongl. Brevet den 14 Oktober sistnämnda år undfått 2,000 R:dr, deraf 1,500 R:dr såsom räntefritt lån och 500 R:dr utan återbetalningsskyldighet.

Trädgårdsskötseln har ännu icke vunnit något större och allmännare insteg hos de mindre jordbrukarne, men vid de större egendomarne finnas i allmänhet fruktträdgårdar, som oftast vårdas af antagne trädgårdsmästare, och inskränkta jordbruk med dylika anläggningar saknas icke heller, dertill hågen ock lifvas genom belöningar från Hushållningssällskapets kassa och inrättandet vid Hultsviks egendom i Östra härad af en, jemväl med bidrag från samma kassa understödd *trädgårds-arbetareskola*, der dugliga trädgårdsarbetare bildas samt försäljning sker af fruktträd, blomsterfrön och lökar.

Biskötseln gör föga framsteg, utan har fast heldre aftagit, ehuru åtgärder, äfven genom Hushållningssällskapets medverkan, blifvit vidtagna till spridande af kannedom om den s. k. Dzirrzoniska biskötselmethoden.

Några svårare *farsoter hos husdjuren* hafva icke förekommit, dock uppkom år 1860 inom några delar af länet så kallad *benskörhet*, äfvensom någon art af *tungsjuka*, hvilka emellertid icke medförde svårare följder. Inom Westbo härad, der förstnämnda sjukdom, härrörande af brist på närande foderämnen, mest gripit omkring sig, erhöles understöd af stasmedel med 4,000 R:dr såsom räntefritt lån och 500 R:dr utan återbetalningsskyldighet.

Hushållningssällskapets verksamhet till befordrande af jordbrukets och dithörande näringars framskridande är redan omnämnd, äfvensom den fördelaktiga inflytelsen af länets *landtbruksskola* blifvit antydd. Vid denna skola, först inrättad på Bjedesjö och sedan flyttad till Flishults egendom, begge i Östra härad, erhöles i början tolf och, sedan statens bidrag blifvit höjdt till 4,000 R:dr om året, sexton frilärningar undervisning och kostnadsfritt underhåll. Alla derifrån utgångne lärningar hafva, der de icke öfvertagit egna jordbruk, erhållit förmånliga anställningar såsom rättare å andras egendomar. Tillverkningen af landtbruksredskaper derstädes har varit ganska betydlig och uppgått till ett värde af omkring 4,000 R:dr på året. Antalet af från skolans början till och med 1860 tillverkade redskaper utgör 2,222 stycken, hvilka till större delen blifvit föryttrade inom länet.

Stängselsättet är det förut vanliga eller af träd, som ovedersägligen är mycket skogsödande; men dels ovanan att valla och vakta kreatur och dels svårigheten att åstadkomma en sådan vård inom vidlyftiga och oländiga betesmarker motverka en mera omfattande förändring häruti.

Fasta arbetare, såsom jord- och statorpare, erhållas utan svårighet, och icke heller är brist på vanliga tjenstehjon, ehuru mot betydligt högre löner än förr; deremot har tillgången på daglönare minskats och dagsverkspriserna stigit, sedan arbetarne funnit större, verklig eller inbillad, fördel att använda sina krafter vid de större arbeten, som för statens räkning utföras och synnerligast vid jernvägarne. Lönen för en fullgod arbetsdräng stiger ofta till 100 R:dr och deröfver samt för en piga till 40 R:dr om året. *Dagsverkspriserna* äro i medeltal 1 R:dr för man och 50 öre för qvinna, men under vissa årstider och vid särskilda förhållanden femtio procent högre.

Några kronan tillhöriga och till dess disposition indragna eller eljest under direkt allmän vård Tab. N:o 4. stående *skogar* finnas icke, utom Norra Wedbo härads allmänning, Östra Holaveden kallad, samt eke- och mullbärsplanteringarne på Wisingsö. Enligt hvad vidfogade tabell N:o 4 upplyser, innefattar den förra en areal af 93 tunnland 22,5 kappland, och har afverkningsbeloppet under åren 1856 till och med 1860 utgjort i kvantitet 330,527 kubikfot och i penningvärde 5,578 R:dr 28 öre.

Jägeristaten inom länet består af en ordinarie tjensteman, Jägmästaren samt en extra Öfverjägare, som endast tjenstgör vid påfordran, när behofvet sådant kräfver. Den förre har en lön af 1,000 R:dr R:mt. Å allmanningen Holaveden äro anställda två skogvaktare, som från allmänningsskassan aflönas med respektive 270 och 345 R:dr och derjemte hafva boställen på allmanningen, hvilka, af skogvaktarne utarrenderade, lemna en inkomst af 50 och 140 R:dr. Dessutom finnas inom länet trenne skogvaktare på indragningsstat, hvilka dock äro mycket ålderstigna och jemväl i följd deraf till tjenstgöring oanvändbara. De dem anslagna löner och boställens afkastning äro uppskattade till 575 R:dr.

Häradsallmanningen Östra Holaveden är indelad till trakhuggning och står under förvaltning af Jägmästaren, som emellertid vid särskilda tillfällen gjort anmärkningar mot lämpligheten af den fastställda hushållsplanen derstädes, och hvilka anmärkningar blifvit till vederbörande myndigheters pröfning anmälda. Häradsboerna njuta rätt till utsyning å denna allmänning, hvarvid så tillgår, att all skog på förhand upphugges, så att icke något af årets utsyning kvarlemnas på rot, och erlægga utsyningstagarne så väl denna upphuggningskostnad som ock i stubblön för hvad som utsynes: 92 öre för 100 stycken stafver, 83 öre för ett lass ved eller gärdle, 62 öre för en sågstock af tall, 45 öre för en dito af gran, 58 öre för en syll af tall och 41 öre för en dito af gran. Hvad som utaf afverkningsbeloppet för året öfverblifver, försäljes på offentlig auk-

tion, och allt hvad derfor inflyter, ingår i allmänningsskassan, som är deponerad i länets ränteri, och derifrån medel till utgifterne för allmänningens vård och skötsel utanordnas.

För *ekplanteringsverkets* räkning disponeras å Wisingsö kungsgården Wisingsborg $5\frac{1}{2}$ mantal, Wisingsö kronopark och inköpta hemman $3\frac{3}{8}$ mantal, utgörande tillsammans en areal af 6,290 qvadratrefvar. Af denna areal äro successivt under åren 1831 till och med 1855: 3,301 och under åren 1856 till och med 1860: 653 qvadratrefvar kultiverade med ek. Kronoparken, 1,733 qvadratrefvar, är beväxt med äldre och yngre tallskog, indelad i trakthuggning på etthundrafyraårigt omdref.

Mullbärsplanteringarne upptaga en vidd af cirka 2 qvadratrefvar, planterade före 1856, och 4 qvadratrefvar, planterade 1856—1860; varande antalet af äldre och yngre plantor omkring 1,500 stycken. Den öfriga jorden utgöres af torplägenheter, förpantningsjord från de inköpta hemmanen, löningsjord åt tjänstepersonalen, plantskolor, trädgårdar och impedimenter. Den till afverkning i kronoparken årligen fallande virkesmassan är 122 famnar à 100 kubikfot. I ekplanteringarne förekomma ännu inga reguliera afverkningar, endast hjälp-gallringsvis. Å en del, omkring 500 qvadratrefvar, der skifferberget ligger högt med mycket grund jordbetäckning, är ekarnes växtlighet mindre god, men å öfriga delen deremot gynnsam och lofvar goda resultat för framtiden. Ungekarnes och plantornas antal är högst olika å olika delar inom planteringen, beroende af kultursättet och åldern, så att äldre bestånd finnas, som icke äga öfver 100 stammar på qvadratref, då deremot de yngre plantorna, uppdragna efter så kallad breddsådd, torde uppgå till 5 à 6,000 och derut öfver på qvadratref. Tjänstepersonalen utgöres af en förvaltare, två kronojägare, en planterings- och stalldräng, två grindvaktare samt en föreståndarinna för silkesodlingen, anställd af Sällskapet för inhemsk silkesodling.

Arealen af skogarne å boställens, kyrkors m. fl. allmänna inrättningars jord kan icke ens approximativt uppgifvas. Åtskilliga boställsskogar äro visserligen afmätta och till trakthuggning indelta, men dessa äro i förhållande till de öfriga ganska få. Afverkningssättet är i allmänhet det af ålder vanliga, eller att skog fälles, der den af för behovet passande beskaffenhet är närmast till hands. Det är till och med tvifvel underkastadt, huruvida de för trakthuggning fastställda hushållningsplaner noggrannt följas, helst behörig tillsyn derå icke kan af den fåtaliga skogsbetjeningen utöfvas.

Hushållningen med de enskilda skogarne har länge varit på en ytterst låg ståndpunkt och icke heller under de senare åren betydligt höjt sig, oaktadt försök blifvit gjorda att förmå skogsägarna till iakttagande af ett bättre hushållningssätt. Hushållningssällskapet har dels för ett år antagit en i skogshushållning kunnig person, att kringresa i länet och kostnadsfritt meddela undervisning, råd och upplysningar i allt, hvad till nämnda hushållning hörer, och sedermera hafva med understöd af Hushållningssällskapet tvänne forstmän blifvit inom länet anställda för att lemna biträde vid skogshushållningen, så att man deraf och af den bättre kunskap, som kan spridas genom en, likväl efter ifrågavarande periods slut, med understöd dels af statsmedel och dels från Hushållningssällskapets kassa inrättad *skogvaktare-skola* vid Strömsbergs egendom i Tveta härad, kan hoppas, att ett bättre förhållande så småningom skall inträda. Ett gammalt ondt, nemligen det både för skog och jord skadliga svedjandet har likväl numera nästan alldeles upphört, men i stället har afverkningen af skog till plank och bräder för afsalu utomordentligt tilltagit, helst sedan, jemte de vanliga sågverken, äfven turbin- och ångsågar blifvit anlagda, samt skogsägarna börjat att i klump försälja hela skogsparker, hvilka derefter af köparne fullständigt sköflas. Blott inom eller i närheten af det lilla, fordom ovanligt skogrika Mo härad finnas 2 ångsågar, 3 turbinsågar och 41 andra vattensågar, vid hvilka årligen försågas minst 20,000 tolfte bräder och plank, deraf vid de begge ångsågarna öfver en tredjedel eller omkring 7,000 tolfte. Äfven inom andra delar af länet fortgår ett dylikt skogsutrotningssystem, och inom länet finnas tillsammans 292 *sågar*.

Några större *skogseldar* hafva icke under perioden förevarit inom länet, med undantag af den, som år 1857 inträffade å Norra Wedbo härads allmanning, der 49 tunnland 53 kappland afbrändes; och är orsaken till denna skogseld obekant.

Genom två i länet befintliga glasbruk, Gyllenforss i Westbo och Haga i Östra härad, förödes mycken skog, emedan derstädes årligen åtgå omkring 6,560 famnar ved, som betalas med 2 R:dr 50 öre till 3 R:dr 33 öre famnen. De många inom länet förekommande tegelbruken bidraga ock väsendtligt till skogsbeståndets förminskande. *Kolningen*, som i länet bedrifves till 21 jernbruk, 12 manufakturverk och 14 masugnar, sker på ett sätt, som tarfvar mycken förbättring, synnerligast hvad beträffar sjelfva hygget, som nu verkställles utan urskiljning, jemte det att icke det ringaste göres för återväxten. Kolbehovvet i länet för nämnda verk samt för städerna och landtbruket antages utgöra öfver 100,000 läster.

Tjärubränning bedrifves föga. *Kalkstensbrott* finnes allenast inom Södra Wedbo och Westra härader, men inom länet förbrännes äfven kalksten, hemtad från Öster- och Westergötland. *Pottasketillverkningen* vid inom länet befintlige 23 stycken verk anses ej hafva menligt inflytande på skogshushållningen. Stängselsättets skadliga inverkan på skogsbeståndet är förut anmärkt, och det oförståndiga sätt, på hvilket betet anlitas, har likaledes ett högst menligt inflytande på skogsvården, då i de flesta orter marken upplåtes till bete under nästan hela tiden, den är fri från snö, så att i April och Maj månader, då ännu icke gräs förefinnes, de sista årsskotten å barrträdsbuskarne afbitas.

Priserne å skogsprodukter äro högst skiljaktiga, allt efter tillgången, läget intill afsättningsorten och goda kommunikationer. Sågtimmer betalas med 1 till 3 R:dr per stycke, byggnadstimmer från 80 öre till 2 R:dr, bjelkar från 5 till 20 å 30 R:dr och deröfver per stycke. En famn ved om 100 kubikfot fast mått eller 144 kubikfot efter yttre mätning betalas från 2 till 15 R:dr, beroende såväl af orten, der den säljes, som af hvilken trädart den består. För björkved af denna dimension betalas i Jönköping till och med 18 R:dr. Kol betalas med 17 till och med 50 öre per tunna samt gärdslä och stör från 1 till 3 R:dr per 100 stycken.

De flera tusen tunnland mossar, som i länet förekomma och hafva det menligaste inflytande på dess åkerbruk, upptagas till betydlig del af *bränntorfsmossar*, dock blott undantagsvis intagande ytan, vanligen på mer eller mindre djup under densamma. Bränntorf uppstickes likväl på ganska få ställen och är icke föremål för en vidsträckt försäljning. Inom länet förekommer flerstädes Sphagnum-mossan, som lemna det förträffligaste brännkol, och prof har blifvit förevisadt på den yppersta bränntorf, som utan ringaste vidrörande annat än uppstickning och torkning i fria luften, lemnat ett kol, fullt användbart till så väl eldning i rum, som ock i kök för matlagning, och som lätt kan beredas till smideskol.

Sedan öfverenskommelse mellan länets innevånare blifvit träffad och af Kongl. Maj:t under den Tab. N:o 5 o. 6. 21 November 1856 i Näder fastställd, att i skottpenningar skall betalas för björn eller varg 18 R:dr, för lo 12 R:dr, för räf 3 R:dr, för örn eller uf 1 R:dr och för andra mindre rofdjur eller roffoglar 50 öre stycket, lika för gammalt djur eller unge, för skjutet eller fångadt djur, vid eller utom skallgång, de skallgångar dock undantagna, som af länsstyrelsen vid särskilda tillfällen anordnas under Jägmästarens ledning, hvilken öfverenskommelse skulle tillämpas från och med år 1857; så hafva, på sätt den bifogade tabellen N:o 5 upplyser, under åren 1857 till och med 1860 skottpenningar för deri omfördälda antal skjutne eller fångade djur blifvit utbetalda till ett sammanräknadt belopp af 12,324 R:dr 50 öre, dertill användts dels räntan af en redan förut samlad fond och dels, jemte de i författningarne särskildt bestämda inkomster, medel, som årligen i mån af behof utdebiteras å de hemman, hvilka äro pligtige att till jagtkassan bidraga. Denna kassas behållning vid 1860 års slut utgjorde 9,403 R:dr 59 öre, deraf mot ränta utlånte 8,400 R:dr. Inom Ödestugu socken i Westra härad utdelas en särskild belöning för hvarje funnet och tillintetgjordt rofdjurs-ide, och så-

dana undersökningar hållas mer eller mindre noggrannt under därför tjenlig årstid af hvarje hemmansinnehafvare å dess ägor.

Tab. N:o 7. Till hvad om *bergs- och brukshandtering* samt *fabriker, manufaktur och handverk* inhemtas af bifogade, särskildt för landsbygden och särskildt för städerna, upprättade tabell N:o 7 A och B, må tilläggas följande upplysningar.

Under ifrågavarande period hafva blifvit anlagda 3 nya stångjernsverk, nemligen Radaholm i Stengårdshults socken och Mo härad, Skogsforss i Byarums socken af Östbo härad och Wahlaforss i Åsenhöga socken af Westbo härad, samt ett manufakturverk, Wikafors i Byarums socken af Östbo härad.

Utbytet vid grufvor, masugnar och jernverk har i medeltal för året utgjort: jernmalm 46,963 skeppund, deraf 43,200 skeppund från Tabergs malnfält i Tvetå härad och återstoden från grufvor i Östra, Westra och Östbo härad; sjömalm 19,467 skeppund, tackjern 17,987 skeppund, gjutgods, direkte ur masugnarne 638 skeppund, och vid gjuterierna 1,397 skeppund; stångjern 14,046 skeppund samt jernmanufaktur och ståltillverkning 2,068 skeppund. Vid Bruzaholms jernbruk i Södra Wedbo härad har tillverkningen blifvit betydligt utvidgad; der finnes masugn, stångjernshammare, spikhammare, gjuteri och mekanisk verkstad.

Vid Haga glasbruk i Östra härad uppgår tillverkningen till ett värde af 48,360 R:dr, och tillverkningen vid Gyllenforss glasbruk i Westbo härad är äfvenledes betydlig. Vid Klefva nickelverk i förstnämnda härad har tillverkats 3 centner granulerad nickel och 750 centner nickelsten, upptagna i värde till 43,065 R:dr. Vid Husqvarna gevärsfaktori i Tvetå härad, der antalet af arbetare i medeltal för året varit 255, hafva under ifrågavarande fem år tillverkats 9,074 infanterigevär, 1,850 miniégevär, 600 par kavalleripistoler och 200 par pistoler för Kongl. Maj:ts flotta. Hela tillverkningsvärdet, deri inräknadt betalningar för förändring och reparation af gevär och pistoler, har uppgått till 431,776 R:dr 30 öre. Vid det nyligen anlagda pappersbruket Stensholm i Tvetå härad uppgick tillverkningen år 1860 till ett värde af 133,789 R:dr 93 öre. I Jönköpings stad funnos år 1860 en tändsticksfabrik, en väfverifabrik för halfylleväfvader, en linnedamastfabrik, tre färgerifabriker, fyra snusfabriker, en cigarrfabrik, en spegelfabrik, tre vagnfabriker, en tapetfabrik, en metallfabrik, en såpfabrik, en bresiljefabrik och en teknisk fabrik. Sammanlagda tillverkningsvärdet vid dessa fabriker utgjorde 779,425 R:dr. Största tillverkningsvärdet kommer på Strands fabrik för halfylleväfvader, der vid 85 väfstolar och 20 handväfstolar tillverkningen uppgick till ett värde af 362,000 R:dr, samt dernäst å tändsticksfabriken, hvarest tillverkades 35,026,283 stycken elddon, med ett värde af 205,000 R:dr samt en arbetskostnad af 93,286 R:dr 81 öre. Dagliga tillverkningen vid sistnämnde fabrik var 118,733 stycken elddon, och till England hade under året blifvit exporterade 27,716,758 stycken elddon. Linnedamastfabriken lemnade en tillverkning af 5,215 R:drs värde, färgerierna för 39,310 R:dr, snusfabrikerna för 75,000 R:dr, tapetfabriken för 20,000 R:dr, såpfabriken för 35,200 R:dr, o. s. v.

I de flesta delar af länet tillverkas å landet *väfnader* till afsalu, hvilken tillverkning från Westra härad uppgifves till 70,000 alnar linneväf och 20,000 alnar bomullsväf. Bland öfriga binäringar äro de hufvudsakligaste: inom Norra och Södra Wedbo härad förfärdigandet af trädkärl och smiden; inom Östra härad tillverkningen af knappålar, väggur samt vagnmakeri och tröskverksarbeten; i Östbo smiden och vagnar, och i Westbo jerntåd.

Fiske och jagt äro icke synnerligen inkomstgifvande. Inom Östra härad idkas *perlfiske* i Emån, men af högst ringa betydenhet.

Tab. Litt. B. *Bränvinstillverkning* har bedrivits på sätt å följande sida stående tab. Litt. B utvisar.

4. Kommunikations-anstalter och varubyten.

Tab. N:o 8. a) *Landkommunikationer*. Af bifogade tabeller N:o 8 A och B synes, att allmänna *lands-, härads- och socknevägarna* inom länet innefatta en längd af närmast 390½ mil, deraf 161 mil utgöras af indelade med

skjutsstationer försedda vägar; och hafva under den ifrågavarande perioden nya vägar blifvit anlagda och afsynade samt andra sådana ombyggda eller betydligt förbättrade till en längd af något öfver 15 mil med en kostnad af 92,823 R:dr, dertill af statsmedel beviljats 67,750 R:dr och kommunerna bidragit med 25,073 R:dr. Sålunda äro inom Mo härad anlagda 6 mil ny häradsväg och 1 mil sockneväg samt förbättrad $\frac{1}{4}$ mil landsväg emellan Jönköping och Jära gästgifvaregård; inom norra och Södra Wedbo härad omlagd $1\frac{1}{2}$ mil landsväg emellan Sathälla och Hesters gästgifvaregårdar samt förbättrade $\frac{1}{4}$ mil häradsväg och 2 mil sockneväg; inom Östra härad nyanlagde $\frac{1}{2}$ mil häradsväg och $2\frac{1}{4}$ mil sockneväg; inom Westra härad omlagd och förbättrad $\frac{1}{16}$ mil landsväg å landthöjden emellan Sandsjöryds och Elgaryds gästgifvaregårdar; inom Östbo härad anlagd $\frac{1}{2}$ mil ny häradsväg, samt inom Westbo härad omlagd och förbättrad $\frac{1}{2}$ mil landsväg emellan Gisslaveds och Norrlida gästgifvaregårdar. Blott vid en nyligen anlagd sockneväg uppbäras *vägpenningar* af de trafikerande.

Vägarnes bättre eller sämre beskaffenhet är till en stor del beroende af jordens beskaffenhet, men jemväl i betydlig mån på de väghållningsskyldiges större eller mindre nit, att fullgöra denna skyldighet, ehuru många svårigheter härvid möta, dels genom saknaden af dugliga fyllnadsämnen och dels i följd af olämplig indelning af underhållsskyldigheten. Denna senare olägenhet kvarstår egentligast inom Westbo härad, der vägarne äro de sämst underhållna, men ny vägdelning är beslutad. Mångenstädes och särdeles närmast Jönköpings stad skadas vägarne och försvåras underhållet genom den starka forslingen af skogs- samt bergs- och brukseffekter, af hvilka särdeles de förra i stor mängd forslats till nämnda stad och derifrån skeppats till Göteborg. Inom Mo härad hafva vägarne genom Kronobetjeningens nit och folkets goda vilja undergått en märkbar förbättring, ådagaläggande att goda vägar på sådant sätt kunna åstadkommas afven inom trakter, der jordmånen eljest är mindre lämplig.

Kommunikationerne och varuforslingen från de delar af länet, som icke angränsa Wetteren, äro tidsödande och kostsamma, hvarföre innevånarne derstädes med otålighet emotse den tid, då lättnad deri, genom anläggandet af jernvägar, skall afven dem beredas. Inom större delen af länet besväras trafiken af många och höga backar å vägarne. På flera ställen äro väl dessa hinder redan undanröjda eller betydligt minskade, men mycket återstår ännu i sådant afseende att tillgöra.

För öfverfarten af sjön Nätaren vid Sundsholm i Tveta härad emellan Wireda och Knohults gästgifvaregårdar, som förut skedde medelst färja, är *bro* numera uppförd, vid hvilken bropenningar erläggas. Inom Norra och Södra Wedbo härad finnas 6 större broar, i hvilkas underhåll kommunerna deltaga. Bland dessa äro tvenne ombyggda för en kostnad af respektive 950 och 500 R:dr. I Westra härad är underhållet af 9 större broar indeladt på vissa hemman, och en bro underhålles af hela häradet gemensamt. I Östbo härad har en större bro blifvit nybyggd, hvilket kostat en enskild brohållare 3,000 R:dr. Inom samma härad finnes vid Wernamo en större bro öfver Lagaån, för hvars begagnande afgift tillföre varit erlagd, men redan för

Tab. Litt. B.

Bränvinstillverkning.

	Antal brännerier.			Tillverkning			Tillverkningsafgift.	
	Större.	Mindre.	Summa.	i större brännerier.	i mindre brännerier.	Summa.	R:dr.	ö.
				kannor.	kannor.	kannor.		
År 1856.....	15	93	108	230,498	49,954	280,452	143,176	84
” 1857.....	17	89	106	344,961	51,631	396,592	198,683	87
” 1858.....	15	31	46	223,362	41,010 $\frac{1}{2}$	264,372 $\frac{1}{2}$	160,703	60
” 1859.....	16	28	44	283,052 $\frac{1}{2}$	34,067	317,119 $\frac{1}{2}$	190,820	26
” 1860.....	15	31	46	230,684	40,530	271,214	166,805	14
Summa				1,312,557 $\frac{1}{2}$	217,192 $\frac{1}{2}$	1,529,750 $\frac{1}{2}$	860,189	71

flera år sedan upphört. Emellertid är här samlad en brokassa, som vid 1860 års slut ägde en behållning af 13,414 R:dr 34 öre. *Bropennningar* uppbäras ingenstädes utom vid den ofvannämnda bron öfver Nätaren.

Inkomna uppgifter från Tveta, Norra och Södra Wedbo, Östra, Westra och Östbo härader upptaga antalet af *grindar* å allmänna landsvägarne derstädes till sammanlagdt 560, deraf på Wisingsö å en vägsträcka af allenast 1 $\frac{1}{4}$ mil 57 stycken, såsom orsak hvartill oförmåles, att alla hemman på denna ö äro skiftade och att stängsels upprättande blefve den skoglösa ön för dyr.

Sedan färjan vid Sundsholmen utbyttes mot bro, finnes egentligen icke vidare någon sådan inom länet; men från Kumlaby gästgifvaregård på Wisingsö fortskaffas resande med båt till Grenna gästgifvaregård och till Torkelsryd i Westergötland mot fastställd båtlega.

Gästgifveriernes antal är i städerna 3 och på landet 70, deribland 8 med införd skjutsentreprenad. Skjutsåtgången vid dessa gästgifverier omfattade för år 1860 ett antal af 25,213 hästar. De inkomna uppgifterna om skjutsåtgången under de nästföregående åren äro icke fullständiga, men visa, att vid gästgifverierna inom de distrikter, för hvilka upplysning i nämnde afseende erhållits, antalet af under året utgångna hästar från 73,802, som det utgjorde år 1856, år 1860 minskats till 31,104. Orsaken hertill ligger förnämligast deruti, att den utomordentliga liflighet i allmänna rörelsen, som inträffade under åren näst före 1856 och jemväl sistnämnda år fortfar, sedermera upphörde, och rörelsen återgick till ett mera normalt förhållande; dock torde äfven andra omständigheter i sin mån hafva medverkat till berörda minskning, såsom den inträdda förhöjningen i skjutslegan, som föranledt mången att dels inskränka sina resor och dels, så vidt ske kunnat, dervid begagna egna hästar eller anordnad skjuts, dels ock att skjutsen för paket- och snällposterne vid ökad antal stationer bestrides medelst beting, samt att sjökommunikationerna mera anlitas och slutligen begagnandet af den emellan Göteborg och Töreboda färdigbyggda jernvägen, i riktning till hvilken jernväg eller dess närmaste station Falköping, landsvägen inom Jönköpings län fortgår på en kortare sträcka, än den väg, som förut befors vid resor till Göteborg.

Minskningen i skjutsåtgång och svårigheten för en entreprenör att beräkna det hästantal, som alla årstider må vara erforderligt för skjutsens bestridande, kan anses såsom orsak dertill, att så få *skjutsentreprenader* vid gästgifvaregårdarna i Jönköpings län kommit till stånd. Alla de, som finnas, hafva dock tillkommit under den ifrågavarande femårsperioden.

Postskjutsen för de ordinarie posterna bestrides af de vanliga posthemmanen, men öfriga paket- och brefposter fortskaffas dels efter beting och dels medelst gästgifveriskjuts. En ny postkommunikation har blifvit inrättad emellan Jönköping och Boxholms postkontor i Östergötland.

Kronobrefbäringen verkställles på från ålder brukligt sätt, eller att dertill anslås i tur varande hemman inom Tveta, Wista och Mo samt Norra och Södra Wedbo häraders fögderi, likväl så, att i sistnämnda fögderi ersättning åtnjutes med 25 öre för hvarje tillryggalagd mil, hvilket belopp hvarje år utdebiteras på samtliga brefbäringsskyldige hemman. Inom Östra härad är densamma ordnad enligt Kongl. Brefvet den 30 November 1849, och ersättning för ombesörjandet deraf erhålles med 12 $\frac{1}{2}$ öre milen. I Westra härad bestrides kronobrefbäringen medelst särskildt legda och aflönade brefdragare, och i Östbo härad utgöres brefbäringen medelst stationer enligt af Konungens Befallningshafvande fastställd ordning.

En del af innevånarna i de socknar, som äro närmast belägna intill Bruzaholms jernbruk i Södra Wedbo härad, sysselsätter sig mycket med *forsling* af nämnde bruks tillverkningar. Från Östra härad forslas ortens produkter af spannmål och viktualier äfvensom virke till Oscarshamn och Calmar; och inom Östbo härad är varuforslingen så betydlig, att den skattas till 100,000 R:dr årligen. Sålunda föras jern samt vinter- och sommaråkdon till Skåne, smör och ost samt fogel till Göteborg, bräder och plank m. fl. varor till Jönköping, spannmål åt Sunnerbo, Halland och en del af Westergötland. Såsom återlast hemföras sill, salt och specerier.

Äfven i Westra härad bedrifves varuforsling emellan städerna Jönköping och Wexiö och på andra vägar, men anses icke varit gifvande i anseende till dels tidspillan och dels fodrets undandragande från jordbruket.

b) *Sjökommunikationer.* Wisingsöboarne, som för sina sjöresor till Grenna och Jönköping, att försälja sin spanmål, begagna smärre båtar på högst tre läster, idka med dem icke någon kustfart, som icke heller anorstädes inom länet bedrifves; deremot kommunikationen sjöledes emellan Jönköpings och Grenna städer underhålles genom ångfartyg, hvarom vidare här nedanføre.

Telegrafstationer finnas i städerna Jönköping och Grenna.

c) *Sjöfart och handel.* I afseende härå återopas den berättelsen bifogade tabellen N:o 9; men till Tab. N:o 9. vidare upplysning om förhållandet med dessa näringar samt deras till- eller aftagande under ifrågavarande period, må anmärkas, att då Jönköpings stad vid periodens början eller år 1856 ägde allenast ett fartyg om 74 läster, hade den år 1860: 12 fartyg om 326 läster; antalet af förpassade fartyg och båtar, som från inrikes orter ankommit till samma stad eller derifrån till inrikes orter afgått, utgjorde förstnämnde år 5 om 148 lästers dräktighet och 1860: 55 om 1,290 läster, samt förpassningsfria fartyg och båtar 125 om 1,549 läster mot 497 om 12,883 läster; hvarjemte 7 stycken, rederier i nämnde stad tillhöriga, *ångfartyg* med sammanlagdt 285 hästars kraft underhöllo trafiken för passagerare och gods genom reguliera turer emellan Jönköping och dels Stockholm samt dels Göteborg, med anlöpande af de vid Wetteren belägna städerna Grenna, Hjo och Wadstena.

Från Jönköping afskeppas till inrikes ort och hufvudsakligast till Göteborg betydliga kvantiteter spanmål, mest råg och hafre, äfvensom jern och trädvaror, af hvilka större delen sedermera utaf Göteborgs exportörer skeppas till utlandet; och jemväl af tändstickor från härvarande fabrik är utförseln ganska betydlig. Sällan förtullas dock utgående varor vid stadens tullkammare; deremot en större del af importen tullbehandlas här; och hafva *tullinkomsterna*, som under nästföregående qvinquennium utgjorde i medeltal 19,524 R:dr om året, under nu ifrågavarande period, likaledes i medeltal för året, uppgått till 63,714 R:dr 80 öre. År 1860 voro de 89,439 R:dr.

Staden har en väl underhållen, beqväm och rymlig *hamn*. Under de ifrågavarande fem åren utgjorde *hamnkassans inkomster*, efter af Kongl. Maj:t fastställd taxa, för lästetal 9,906 R:dr 63 öre och för varor 43,094 R:dr 32 öre, hvartill kommo för diverse jemte räntor å utlånta medel 7,700 R:dr 85 öre, eller sammanlagdt 60,701 R:dr 80 öre, och utgifterna voro 48,738 R:dr 81 öre, samt kassans behållning vid 1860 års slut 33,174 R:dr 65 öre.

Från Grenna stad har under år 1860 sjöledes afgått omkring 7,750 tunnor spanmål, 600 tunnor potatis, 5,500 kannor sprit, 2,266 lispund pottaska och 4,500 lispund smör, m. fl. andra varor; och påräknas ytterligare tillökning i trafiken, sedan den af ett bolag företagna och till en del utförda *hamnbyggnaden* derstädes, som år 1840 påbörjades, hunnit fullbordas, dertill Rikets Ständer vid sista riksdagen beviljat ett statsbidrag af 75,000 R:dr, hälften såsom lån och hälften utan återbetalningsskyldighet. Hamnumgälderna, som till hamnbolaget ingått, utgjorde för år 1860: 2,000 R:dr.

Landtmannahandeln har under perioden varit ganska liflig; den omfattar hufvudsakligast jordbruks- och skogsprodukter, såsom spanmål, smör, ost och lin, bjelkar, plank och bräder, jemte kreatur, hvilket allt för det mesta kunnat utan svårighet afsättas till någorlunda nöjaktiga priser. Bland alster af husslöjder förkomma betydliga partier af väfnader, ståltråd, smiden, laggkäril och vagnar, hvilka senare i stor mängd förfärdigas, särdeles inom Östra och Östbo härad, samt från detta senare, såsom redan är omförmäldt, föryttras till Skåne. De förnämsta afyttringsorterne äro utom länet dels sistberörde provins, dit äfvenledes en stor del af brukens tillverkningar afföras, dels ock Halmstad och Göteborg, samt inom länet, jemte dervarande städer, Jönköping, Ekesjö och Grenna, Wernamo köping samt marknads- och torgplatserne på landet.

Antalet af årliga så kallade *frimarknader* har varit ganska stort, så att i Jönköping hållits 5 marknader om året, i Ekesjö och Grenna 4 på hvarterdera stället, i Wernamo köping 2 samt vid 25 särskilda marknadsplatser å landet icke mindre än 45 marknader.

De mest trafikerade *torgplatserne* utom städernas äro uti nämnde köping samt Wrigstad i Westra, Hvetlanda i Östra, Tranåsquarn i Norra Wedbo, Unnaryd i Mo och Gisslaved i Westbo härad. Såväl i Wernamo som i Hvetlanda, Wrigstad och vid Tranåsquarn finnas åtskilliga handlande, hvilkas rörelse är temligen betydlig.

Gårdfarihandel idkas förnämligast af allmoge från Westbo härad, som dels inom länet och äfven i andra provinser afsätter ortens slöjdvaror af väfnader, smiden, ståltråd o. a. m.

Minuthandel med och *utskänkning af bränvin* utöfvades år 1860:

dels i länets städer mot en afgift af	17,380 R:dr 42 öre
dels vid 17 gästgivaregårdar med bibehållen utskänkingsrätt mot	6,200 » — »
hvarjemte för utskänkning å värdshus i Wernamo erlades	1,060 » — »
för utminuterung å 5 ställen på landsbygden inflöt	435 » 7 »
samt för utskänkning vid Skillingaryds mötesplats	60 » — »
	Summa 25,135 R:dr 49 öre;
hvaraf tillfallit Hushållningssällskapet	5,017 » 2 »
» Stadskommunerna	13,876 » 52 »
» Landtkommunerna	6,191 » 67 »
samt uppbörsprovision utgjorde	50 » 28 »
	Summa 25,135 R:dr 49 öre.

Tab. Litt. C.

Stats - Bidrag

	Bevillning										Ständiga					
	Efter 1:sta Art.	Efter 2:dra Art.						Efter 3:dje Art.	Summa.	Jordeboks- och hem- mantals- räntor.	Krono- tionde.					
		§ 2—§ 7.	§ 19—§ 37.	Summa.												
Tveta, Wista och Mo häraders fögderi..... R:mt R:dr	4,412	60	335	10	6,046	19	6,381	29	25	12	10,819	01	50,334	13	14,500	88
Norra och Södra Wedbo häraders dito..... » »	4,401	—	381	94	5,595	83	5,977	77	9	—	10,387	77	58,405	88	14,793	84
Östra häradets dito..... » »	2,989	80	222	95	3,518	27	3,741	22	96	42	6,827	44	54,442	78	14,165	28
Westra häradets dito..... » »	4,048	80	237	32	4,059	16	4,296	48	20	19	8,365	47	47,968	35	15,106	60
Östbo häradets dito..... » »	2,939	20	286	51	3,654	01	3,940	52	4	50	6,884	22	28,995	21	9,915	02
Westbo häradets dito..... » »	3,825	80	228	59	2 827	50	3,056	09	14	22	6,896	11	36,134	13	9,693	10
Summa R:mt R:dr	22,617	20	1,692	41	25,700	96	27,393	37	169	45	50,180	02	276,280	48	78,174	72

Stats - Bidrag

	Bevillning											
	Efter 1:sta Art.	Efter 2:dra Art.						Efter 3:dje Art.				
		Jord, hus, tomter, verk och inrätt- ningar.	Borgerlig näring.	Personer, ej hörande till viss näring.	Summa.							
Jönköping..... R:mt R:dr	1,160	60	3,722	45	3,402	50	6,225	19	13,350	14	21	94
Ekesjö..... » »	303	40	852	75	1,062	—	145	30	2,060	05		
Grenna..... » »	189	—	410	37	540	25	48	—	998	62		
Summa R:mt R:dr	1,653	—	4,985	57	5,004	75	6,418	49	16,408	81	21	94

5. Kameralförhållanden.

Tabellen N:o 10 A utvisar, att *hemmantalet* i Jönköpings län utgör 5,053 oförmedlade mantal och Tab. N:o 10. efter förmedling 3,893½ mantal. *Taxeringsvärdet* för dessa hemman jemte alla på landet befintliga lägenheter, verk och inrättningar, som äro till bevillning uppskattade, är 18,413,612 R:dr.

Enligt nedanstående efter gamla formuläret uppgjorda tabell Litt. C utgår bevillning till staten med Tab. Litt. C. 50,180 R:dr 2 öre. Kronotionde, mantalspenningar, ständiga räntor och arrendemedel utgöra 394,035 R:dr 13 öre, och kostnaden för rustning och rotering är beräknad till 215,156 R:dr 56 öre, så att utskylderne till staten sammanräknadt bestiga sig till 699,371 R:dr 69 öre. Öfriga i sistnämnde tabell omförmälde utgifter äro dels ofullständigt uppgifna och dels grundade på osäkra beräkningar.

Jemlikt tabellen N:o 10 B utgör värdet af tomter, jordar och lägenheter af alla slag i länets trenne städer 4,690,090 R:dr. Utgifterne till staten, roteringskostnaden deruti inbegripen, äro 20,781 R:dr 75 öre, dertill afven må läggas kostnaden för städernas styrelse 22,700 R:dr; men i afseende på öfriga i tabellen Litt. C omförmälde utgifter gäller i viss, ehuru mindre mån samma anmärkning, som blifvit anförd, angående beräkningen af så beskaffade utgifter å landet.

Tabellen N:o 11 redogör för antalet af de under perioden fastställda *laga skiften*, delägarnes antal Tab. N:o 11. och utgifterna i anledning af dessa förrättningar, dervid likväl bör anmärkas, att de i kolumnen 11 upptagna summor kunna ökas med minst en fjerdedel; och som vid 1850 års slut omkring 1,678 mantal återstodo att skifta, och sedermera intill 1860 års slut 727 mantal undergått skifte, återstå ännu att skifta vid pass 951 mantal. Då genom laga skiften delägarna bekommit sina förut spridda ägor i minsta möjliga antal lotter sammandragna och derigenom blifvit försatte i tillfälle att, med mera omsorg än tillföre, sköta sin jord, har

från landsbygden.

Räntor.				Kleregistatens underhåll.												Diverse afgifter, onera och allmänna besvär.		Summa statsbidrag.							
Mantalspenningar.	Tionde och räntor af bruk, bergverk samt andra verk och inrättningar.			Arrende-medel.	Kostnad för rustning och rotering.	Kleregistatens underhåll.				Skjuts.	Vaghållning.	Diverse afgifter, onera och allmänna besvär.	Summa statsbidrag.												
	Pastorer.	Kapellaner.	Kyrko-betjening.			Summa.																			
5,495	65	2,311	32	72,641	98	5,927	05	29,043	—	18,573	—	5,198	75	3,112	35	26,884	—	10,932	—	156,247	04				
5,553	39	400	07	79,153	18	489	63	41,500	—	28,985	—	7,170	—	10,090	—	46,245	—	20,310	—	216,795	58				
3,800	27	—	—	72,408	33	499	46	21,483	94	10,523	—	4,118	—	6,792	—	21,433	—	9,211	—	131,863	17				
4,565	80	473	89	68,114	64	—	—	50,376	—	10,646	—	3,740	—	1,885	—	16,271	—	3,603	50	7,088	—	165,095	61		
3,664	11	1,318	42	43,892	76	—	—	17,454	74	9,968	07	3,109	35	1,870	61	14,948	03	1,517	50	9,176	54	11,021	07	104,894	86
4,843	67	154	95	50,825	85	82	25	45,298	88	13,000	—	3,700	—	2,300	—	19,000	—	6,541	12	9,246	—	13,695	75	151,585	96
27,922	89	4,658	65	387,036	74	6,998	89	205,156	56	91,695	07	27,036	10	26,049	86	144,781	03	19,777	12	36,105	54	76,446	82	926,452	22

från städerna.

Ständiga räntor.				Kleregistatens underhåll.												Diverse onera.		Summa statsbidrag.									
Summa.	Boskaps-penningar och åkerskatt.	Mantals-penningar.	Summa.	Kostnad för rotering.	Kostnad för städernes styrelse.	Kleregistatens underhåll.				Skjuts.	Vaghållning.	Diverse onera.	Summa statsbidrag.														
						Pastorer.	Kommini-strar.	Kyrko-betjening.	Summa.																		
14,532	68	5	—	1,528	10	1,533	10	373	81	16,000	—	3,780	50	3,100	—	1,200	—	8,080	50	10,875	—	2,404	80	12,068	01	65,867	90
2,363	45	2	50	394	42	396	92	113	77	3,700	—	665	—	280	—	375	—	1,320	—	2,000	—	443	—	1,310	—	11,647	14
1,187	62	6	—	241	98	247	98	32	50	3,000	—	3,500	—	1,000	—	3,175	—	7,675	—	500	—	240	—	1,500	—	14,383	10
18,083	75	13	50	2,164	50	2,178	—	520	08	22,700	—	7,945	50	4,380	—	4,750	—	17,075	50	13,375	—	3,087	80	14,878	01	91,898	14

dels fördelen häraf och dels derigenom uppkommen större håg för arbete, som rikligen belönats, förorsakat betydliga odlingar och förbättringar. Skiftena hafva således, utom det goda de i andra afseenden medfört, varit den häfstång, som verksammast bidragit att höja jordbruket till den ståndpunkt, det för närvarande uppnått. Den minskning i skiftenas antal, som vid jämförelse med föregående år efter 1857 ägt rum, synes hufvudsakligast hafva sin orsak i den penningebrist, som varit rådande, och dessutom vara en gifven följd deraf, att antalet af hemman, som kunna blifva föremål för skifte, årligen aftager. Sedan 1858 hafva likväl skiftenas antal åter ökats.

6. Politi.

Folkskolor äro inrättade inom alla församlingar i länet såväl i städerna som å landet.

I Jönköpings stad finnes ett *högre elementarläroverk*, der lärjungarnes antal, som år 1855 utgjorde 200, årligen varit i stigande, så att det vid 1861 års början uppgick till 273. År 1860 bevistades folkskolan för gossar af 239, och i en särskild folk- och *slöjdskola* för flickor lemnades undervisning åt 130 elever.

Ekesjö har en *lägre elementarskola* och elevernes antal derstädes uppgick till 79. Folkskolan begagnades af 70 och flickskolan, som är försedd med särskild lärarinna, af 36 barn.

Grenna, der folkskolan är gemensam för stads- och landsförsamlingarne, har dessutom ett tvåklassigt läroverk med Rektor och en Kollega.

Någon särskild undervisningsanstalt för nyttiga slöjder finnes icke utom *landbruksskolan* på Flishult, hvars verksamhet redan förut i denna berättelse är omförmäld.

Helsovården inom länet handhafves af två ordinarie Provinsialläkare med stationer i Jönköping och Ekesjö samt tre extra Provinsialläkare, stationerade i Hvetlanda, Wrigstad och Wernamo. I städerna Jönköping och Ekesjö finnas jemväl särskilda Stadsläkare. Länets lasarett och kurhus i Jönköping, som förestås af en särskild läkare, åtnjuter allmänt förtroende och är mycket anlitadt. Det underhålles hufvudsakligast genom länets innevånares bidrag, eller så kallade kurhusafgiften. För år 1860 utgjorde inkomsterna 15,150 R:dr 33 öre och utgifterna 13,576 R:dr 32 öre. Kurhuskassans behållning vid årets slut var 24,368 R:dr 17 öre. Jönköpings stad har en särskild sjukvårdslokal, som begagnas vid epidemiska eller eljest allmännare sjukdomar.

I Jönköping har *Smålands enskilda bank* sin centralstyrelse, och det lider intet tvifvel, att, om än en eller annan under den period, då mången lika oförståndigt som hejdlöst kastade sig in i hvarjehanda företag, vida öfverstigande dess intellektuella och ekonomiska förmåga, dertill funnit sig lockad genom lättheten att i nämnde bank och andra låneinrättningar erhålla penningar, har dock bankens verksamhet i allmänhet varit af stor nytta för orten. Berättelsen för räkenskapsåret från och med den 1 Juli 1860 till samma dag 1861 visar, att i räkningen öfver kassakreditiver, som varit beviljade till ett belopp af 2,050,500 R:dr, blifvit lyftade 13,126,197 R:dr 57 öre och åter insatte 12,073,160 R:dr, så att efter afdrag af en särskild förlust å 460 R:dr, vid räkenskapsårets slut vore utestående 1,052,577 R:dr 57 öre; att diskontlånen uppgått till 2,652,324 R:dr 68 öre, deraf vid räkenskapsårets slut utestodo 1,477,401 R:dr 47 öre, att på upp- och afskrifnings- och depositionsräkning varit insatta 2,751,390 R:dr och uttagits 2,122,250 R:dr, samt att inkomsterna uppgått till 216,897 R:dr 6 öre och årsvinsten till 119,284 R:dr 85 öre.

I Ekesjö finnes ett *afdelningskontor för Östergötlands enskilda bank*, hvars verksamhet började i Januari 1857. Under år 1860 hade å diskonträkning utlånats 876,100 R:dr, å kreditivräkning lyftats 868,400 R:dr, samt å upp- och afskrifningsräkning blifvit insatte och uttagne 313,100 R:dr.

Tab. N:o 12. För *sparbankerna* inom länet redogöres i tabellen N:o 12.

Jönköpings läns pensionsförenings tillgångar, enligt bokslutet för år 1860, ett räntefritt lån från Jönköpings sparbank å 4,500 R:dr deruti inräknadt, utgjorde 78,992 R:dr 51 öre, hvaraf tillhörde besparingskassan 66,035 R:dr 31 öre, reservfonden 3,541 R:dr 63 öre och regleringsfonden 4,915 R:dr 55 öre. Under året hade i föreningen ingått 53 delägare, deraf 28 tillhörde Jönköpings, 12 Wenersborgs, 7 Carlskrona och 6 Skara-

borgs län. Årsvinsten, fördelad efter stadgade grunder, hade utgjort för dem, som äro födda 1848, lägsta årsvinsten 6,31 procent och för dem, som äro födda 1800, äldsta åldersklassen 9,94 procent af behållningen vid årets början.

Länets brandstodsbolag, der försäkringssumman vid sjunde brandstodsårets slut den 13 Mars 1856 var 16,408,135 R:dr, har jemväl under sista perioden vunnit ökad förtroende, så att försäkringssumman vid tolfte brandstodsårets slut den 13 Mars 1861 utgjorde 23,928,470 R:dr; antalet af gällande försäkringar var 11,873 och utskrifningen till betäckande af brandskador, räntor och omkostnader för året 20,909 R:dr 12 öre.

Städernas bolag till försäkring af lösegendom. Vid försäkringsårets slut den 1 Oktober 1860 hade försäkringarne för länets städer, som år 1855 utgjorde 1,908,420 R:dr, stigit till 3,034,010 R:dr, deraf för Jönköping 2,375,540 R:dr, för Ekesjö 554,490 R:dr och för Grenna 103,980 R:dr.

Ekesjö stad hemsöktes i November månad 1856 af en *eldsvåda*, hvarigenom 40 gårdar eller nästan hela södra stadsdelen jemte 6 hus vid stora torget, deribland rådhuset med der förvarade arkiver, uppträndes. Värdet af den upptrända egendomen skattades till 3 à 400,000 R:dr. I anledning af denna brand uppgjordes ny tomtreglering, som af Kongl. Maj:t fastställdes den 6 Mars 1857; och, enligt Kongl. Maj:ts Nådiga Bref den 4 September sistnämnda år, har blifvit staden beviljad för tomtregleringen 60,000 R:dr, deraf 30,000 R:dr utan återbetalningsskyldighet, och såsom byggnadslån 200,000 R:dr. Trettioen nya tomter hafva blifvit bebyggda och tjugo af staden inköpta tomtplatser finnas ännu obebyggda för framtida behof.

Angående *fattigvården* hafva tabeller, enligt föreskrifvet formulär, blifvit upprättade, särskildt för Tab. N:o 13. landet och särskildt för städerna, hvilka tabeller under N:o 13 finnas denna berättelse bifogade.

Några sådana egendomliga förhållanden i afseende på *rättsväsendet* eller *fångvården*, som kunna påkalla särskilda upplysningar af vigt, hafva icke under perioden förekommit; dock torde böra nämnas, att under loppet deraf nytt *länsfångelse* efter cellsystemet blifvit i Jönköpings stad uppfördt och nu begagnas till fångars förvarande.

Såsom ett bidrag till upplysning om den *ekonomiska ställningen* under de särskilda femårsperioderna 1851—1855 och 1856—1860 meddelas i nedanstående tab. Litt. D följande utdrag af Konungens Befallningshafvandes officiella uppgifter å de under samma år derstädes genom utslag eller vilkorliga utmättnings-resolutioner afgjorda utsökningsmål. Tab. Litt. D.

Tab. Litt. D.

Afgjorde utsökningsmål.

	Antal afgjorda mål.	Sammanräknade beloppet af hvad som blifvit till betalning ådömdt.		Antal afgjorda mål.	Sammanräknade beloppet af hvad som blifvit till betalning ådömdt.
		R:mt R:dr.			R:mt R:dr.
År 1851.....	2,321	264,271	År 1856.....	727	107,710
» 1852.....	3,031	308,296	» 1857.....	840	314,398
» 1853.....	2,806	352,435	» 1858.....	2,059	517,919
» 1854.....	1,776	219,895	» 1859.....	1,673	407,520
» 1855.....	953	118,719	» 1860.....	2,098	403,856

Jönköping, å Lands-Kansliet, den 9 Juli 1862.

ARVID FAXE.

C. V. Carlson.

O. Lindberg.

Tab. N:o 1.
FOLKMÄNGD.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Den 31 December enligt husförhörlängderna.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motsstående år.						Utskrifningsmanskap.
				Hela folkmängden af			Deraf frie från mantalspengar.			
	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	
Å landsbygden.										
1856	76,492	81,550	158,042	76,132	81,363	157,495	37,546	39,706	77,252	6,291
1857	74,528	79,718	154,246	75,734	81,067	156,801	38,160	40,401	78,561	6,134
1858	75,191	80,390	155,581	74,598	79,888	154,486	38,054	40,387	78,441	6,030
1859	76,139	81,353	157,492	75,186	80,500	155,686	38,440	40,820	79,260	5,781
1860	77,577	82,904	160,481	76,651	82,003	158,654	39,630	41,855	81,485	5,751
I städerna.										
Jönköping 1856	3,042	3,899	6,941	2,818	3,632	6,450	1,044	1,231	2,275	307
1857	3,044	3,895	6,939	2,877	3,745	6,622	1,198	1,390	2,588	268
1858	3,142	3,984	7,126	2,946	3,778	6,724	1,249	1,526	2,775	241
1859	3,274	4,159	7,433	2,991	3,877	6,868	1,258	1,480	2,738	232
1860	3,253	4,191	7,444	3,258	4,227	7,485	1,440	1,741	3,181	263
Ekesjö 1856	837	1,126	1,963	850	1,144	1,994	374	470	844	99
1857	817	1,098	1,915	856	1,133	1,989	360	492	852	90
1858	807	1,097	1,904	893	1,092	1,985	393	496	889	79
1859	794	1,085	1,879	821	1,097	1,918	379	529	908	71
1860	820	1,092	1,912	820	1,100	1,920	369	485	854	72
Grenna 1856	471	595	1,066	478	606	1,084	197	229	426	46
1857	449	561	1,010	481	603	1,084	206	241	447	54
1858	472	581	1,053	497	619	1,116	214	240	454	42
1859	484	600	1,084	530	641	1,171	245	266	511	49
1860	533	641	1,174	531	636	1,167	244	270	514	60
Summa i samtliga länets städer år 1860	4,606	5,924	10,530	4,609	5,963	10,572	2,053	2,496	4,549	395
Summa i hela länet år 1860	82,183	88,828	171,011	81,260	87,966	169,226	41,683	44,351	86,034	6,146

Tab. N:o 2.
J O R D B R U K.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
I medeltal för åren 1856—1860.	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.	Bland-säd.	Ärter.	Bönor.	Potatis.
Årliga utsädet på tunnland af..... tunnor	$\frac{3}{4}$	1	1	$1\frac{1}{2}$				5—6
Årliga behovet för länet till utsäde..... "	1,250	23,201	10,256	72,791	19,365	1,159		59,419
Tunnland åkerjord använde till odling af.....								
Skördebelopp i korntal af utsädet.....	6:e—7:e	6:e—7:e	5:e—6:e	4:e—5:e	5:e	5:e—6:e		7:e—8:e
Årlig förbrukning på person i medeltal.....								

Anm. Till vinnande af mera likformighet med det senast föreslagna och i flertalet öfriga femårsberättelser begagnade formuläret är denna tabell upprättad i Statist. Central-Byrån med begagnande af de i texten och tab. Litt. A meddelade uppgifter. På grund af dessa uppgifter kunde visserligen ock hafva utförts en approximativ beräkning af tunnland åkerjord använd till odling af de flesta sädeslagen, men då denna beräkning komme att gifva ett lägre utslag än det som enligt berättelsens text blifvit till s. k. Finans-Komitén uppgifvet, har det ej ansetts gagneligt att ytterligare öka antalet af siffror, för hvilkas bedömande tillräckliga grunder saknas.

Uppgifterna till tab. N:o 3 om BOSKAPSSKÖTSEL återfinnas i berättelsens text, tab. Litt. A, sidan 4.

Tab. N:o 4.
SKOGSHUSHÅLLNING.

1 Särskilde slag af skogar m. m.	2 Areal vid pe- riodens slut:	3 Afverkningsbelopp utfördt i						
		4 År.	5 quantitet.	6 penningvärde.				
Kongl. Maj:t och Kronan tillhörige och till Dess disposition indragne: finnas ej i länet.	okänd.	1856	87,376	1,274: 50.				
Boställens, kyrkors, läroverks och fromma stiftelsers								
Häradsallmanningen: Östra Holaveden. Tunmland					93: 22,5 kpd.	1857	120,529	2,211: 18.
						1858	50,610	719: 13.
						1859	37,429	476: 44.
		1860	34,583	887: 03.				
Sockneallmanningar: finnas ej några inom Jönköpings län, som ej äro öfverlätna åt enskilde.								
Ekeplanteringar: } Mullbärsplanteringar: } förefinnas endast å Wisingsö.								
Andra skogsplanteringar: inga.								
Flygsandsfält: inga.								

Tab. N:o 5.
DÖDADE ROFDJUR.

1 År.	3 Varg.	4 Lodjur.	6 Räfvar.	7 Mårdar. Hillrar. Lekatter.			8 Uttrar.	10 Örnar.	11 Ufvar.	Ugglor.	Hökar.	12 Glador. Falkar.		13 Belopp af ut- betald belö- ning. R:dr R:mt.
1857.....	—	1	411	3	2	—	—	—	5	14	4	—	—	1,097
1858.....	—	—	836	11	1	—	—	5	10	44	28	4	—	2,488
1859.....	1	6	1,251	12	6	—	3	25	21	100	53	1	2	3,977 50
1860.....	—	—	1,508	11	2	3	1	17	24	200	170	16	1	4,767
Summa	1	7	4,006	37	11	3	4	47	60	358	255	21	3	12,324 50

Till tab. N:o 6, rörande AF ROFDJUR DÖDADE HUSDJUR, hafva inga uppgifter meddelats.

Tab. No 7 A.

GRUFVOR, BERGVERK, BRUK, FABRIKER OCH MANUFAKTUR-INRÄTTNINGAR SAMT HANDT-
VERKERIER Å LANDSBYGDEN ÅR 1860.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Benämningarne å hvarje särskildt slag i alfabetisk ordning.	Grufvor, bergverk, bruk, fabriker och manufaktur-inrättningar							Handtverkerier.						
	Antal verk och inrättningar.	Egare.		Mästare, arbetare och biträ- den af alla slag.				Mästare.	Mästares biträden af			Gerningsmän.	Gerningsmäns biträden.	Tikare till sjelf- försörjning.
		Fnskiide.	Polag.	Öfver 15 års ålder.		Under 15 års ålder.			gesäller.	larlingar.	andra arbetare.			
				m.	q.	m.	q.							
Apothek	3	3	—	5	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Ask-Calceinerbruk	19	19	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bagerier	2	2	—	1	1	—	—	7	—	—	—	—	—	—
Bleckslagare	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	2
Bokbindare	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	1
Bryggerier	2	2	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Byggmästare	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	3
Färgerier	29	29	—	46	1	2	—	2	—	—	—	—	—	1
Garfverier	44	44	—	72	—	—	—	6	1	2	8	—	—	—
Glasbruk	2	—	2	46	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—
Guldsmed	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Gördelmakare	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1
Handsmakare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Hattmakare	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1
Jernmanufakturverk	32	20	5	118	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Kakelugns- och lerkärlsfabriker	7	7	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kalkugnar	9	9	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Koppargrufvor	2	1	—	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparslagare	—	—	—	—	—	—	—	8	2	3	—	—	—	3
Limkokerier	2	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Manufakturverk	4	4	—	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Masugnar	15	10	5	116	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mekanisk verkstad	—	—	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Murare	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	2	—	15
Målare	—	—	—	—	—	—	—	5	1	—	—	—	—	12
Nickelverk	1	—	1	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oljeslagerier	15	16	—	19	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Orgelbyggare	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—
Pappersbruk	12	11	1	127	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Pottaskeraffinaderier	7	7	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Repslagare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Rödfärgsverk	1	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sadelmakare	—	—	—	—	—	—	—	4	1	—	1	2	—	2
Sandstensbrott	2	2	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skomakare	—	—	—	—	—	—	—	84	1	—	20	60	34	98
Skräddare	—	—	—	—	—	—	—	91	3	3	18	79	59	108
Smeder	—	—	—	—	—	—	—	39	—	—	5	2	—	52
Snickare och Svarfvare	—	—	—	—	—	—	—	35	2	2	3	2	—	37
Socketbagare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stampverk	3	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Stenkärlsfabriker	2	2	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stångjernsverk	12	9	2	134	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Tapetfabriker	3	3	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tegelbruk	33	31	2	41	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Tunnbindare	—	—	—	—	—	—	—	3	2	1	—	—	—	—
Urmakare	—	—	—	—	—	—	—	5	—	1	—	—	—	15
Vadmalsstammar	5	5	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vagnmakare	—	—	—	—	—	—	—	4	—	1	1	—	—	2
Summa	268	241	20	830	9	33	—	316	16	20	56	147	93	358

Tab. N:o 7 B.

BRUK, FABRIKER OCH MANUFAKTUR-INRÄTTNINGAR SAMT HANDTVERKERIER
I STÄDERNE ÅR 1860.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Benämningarne å hvarje särskildt slag i alfabetisk ordning.	Bruk, fabriker och manufaktur-inrättningar.							Handtverkerier.				
	Antal verk och inrättningar.	Egare.		Mästare, arbetare och biträden af alla slag.				Mästare	Mästares biträden af			Ilkare till spolf-forsörjning.
		Enskilda.	Bolag.	Öfver 15 års ålder.		Under 15 års ålder.			gesäller.	lärlingar.	andra arbetare.	
				m.	q.	m.	q.					
Bagare	—	—	—	—	—	—	—	18	8	8	4	22
Bleckslagare	—	—	—	—	—	—	—	5	3	3	—	1
Bokbindare	—	—	—	—	—	—	—	7	3	1	—	2
Borstbindare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Bresiljefabrik	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Bryggare	—	—	—	—	—	—	—	7	2	—	6	4
Bundtmakare	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—
Cigarr- och tobaksfabriker	3	3	—	6	—	2	—	—	—	—	—	—
Färgare	4	4	—	9	—	1	—	3	4	1	7	1
Garfvare	1	1	—	4	—	—	—	15	21	8	14	—
Glasmästare	—	—	—	—	—	—	—	3	3	1	—	6
Guldsmeder	—	—	—	—	—	—	—	5	9	11	—	—
Gördelmakare	—	—	—	—	—	—	—	5	3	3	—	4
Handskmakare	—	—	—	—	—	—	—	7	10	—	3	1
Hattmakare	—	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—
Hofslagare	—	—	—	—	—	—	—	6	9	19	—	—
Kakelugnsmakare	—	—	—	—	—	—	—	8	8	6	—	1
Kammakare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Klensmeder	—	—	—	—	—	—	—	5	4	4	—	3
Klockgjutare	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—
Kopparslagare	—	—	—	—	—	—	—	9	8	7	—	3
Metallfabrik	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Murare	—	—	—	—	—	—	—	6	8	—	1	7
Målare	—	—	—	—	—	—	—	11	9	10	—	6
Mösse-arbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Perukmakare	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
Repslagare	—	—	—	—	—	—	—	3	—	4	—	—
Sadelmakare	—	—	—	—	—	—	—	11	7	7	—	8
Skomakare	—	—	—	—	—	—	—	25	31	23	—	44
Skräddare	—	—	—	—	—	—	—	25	28	17	—	38
Slagtare	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	11
Smeder	—	—	—	—	—	—	—	2	2	6	—	7
Snickare	—	—	—	—	—	—	—	11	12	11	—	18
Snusfabriker	4	5	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—
Snörmakare	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—
Sockerbagare	—	—	—	—	—	—	—	8	1	1	—	8
Spegelfabrik	1	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Stallmakare	—	—	—	—	—	—	—	3	4	5	—	—
Svarfvare	—	—	—	—	—	—	—	3	2	1	—	3
Såpfabrik	1	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Sämskmakare	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1
Tapetfabrik	1	1	—	15	—	10	—	—	—	—	—	—
Teknisk fabrik	1	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Tenngjutare	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1
Trädgårdsmästare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Tunnbindare	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2
Tändsticksfabrik	1	—	8	299	61	50	80	—	—	—	—	—
Urmakare	4	4	—	8	—	—	—	—	—	—	—	5
Vagnmakare	5	5	—	44	—	—	—	2	—	—	—	1
Vaxljusfabrik	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Väffabrik	2	2	—	15	132	—	—	—	—	—	—	—
Summa	31	32	8	427	194	63	80	228	205	159	36	216

Tab. N:o 8 A.

ALLMÄNNA VÄGAR, 1856—1860.

1 Särskilde slag af vägar.	2 3 4 5 Längd i mil				6 7 8 9 Kostnad för				
	af hvarje slag af motsvarende vägar	af indelade med skjutsstationer för sedde vägar	af fulländade och afsynade nya vägar	af omlagde eller betydligt förbättrade	fulländade nya vägar		omlagde eller betydligt förbättrade		
					af statsmedel.	af kommunernes medel.	af statsmedel.	af kommunernes medel.	
	vid periodens slut.		under perioden.						
a) Landsbygden.									
Allmänna landsvägar	102 $\frac{3}{10}$	102 $\frac{3}{10}$	1 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{11}{88}$	43,500	9,150	15,250	771	
Häradsvägar	146 $\frac{1}{2}$	55 $\frac{1}{8}$	7	$\frac{1}{8}$	9,000	10,000	—	1,725	
Socknevägar	137 $\frac{1}{2}$	—	1	4 $\frac{1}{8}$	—	2,900	—	527	
Summa	386 $\frac{1}{2}$	157 $\frac{11}{88}$	9 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{181}{88}$	52,500	22,050	15,250	3,023	
b) Städerna.									
Allmänna landsvägar	3 $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—	—	
Häradsvägar	2 $\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—	—	—	
Socknevägar	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa i hela länet	390 $\frac{1}{8}$	157 $\frac{11}{88}$	9 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{181}{88}$	52,500	22,050	15,250	3,023	

Anm. Vid ingen af länets städer hafva nya vägar blifvit insynade eller omläggning af sådana ägt rum.

Tab. N:o 8 B.

GÄSTGIFVERIER OCH SKJUTSNING, 1856—1860.

1 Gästgifveriers	2 antal.	3 År.	4 5 4 5 Antal hästar, utgångne till			
			Kungs- och kronoskjuts.	Gästgifveri-, häll- och reserv-skjuts.	Kungs- och kronoskjuts.	Gästgifveri-, häll- och reserv-skjuts.
Vid allmän landsväg	55	1856	—	—	—	12,681
» häradsväg	15	1857	—	—	—	10,668
» sockneväg	—	1858	—	—	—	10,319
I städer	3	1859	—	—	—	7,005
Med införd skjutsentreprenad å landsbygden	6	1860	907	28,425	—	6,788
» » » i städerna	2					

Tab. N:o 9.
SJÖFART OCH HANDEL, ÅR 1860.

	S j ö f a r t.								H a n d l a n d e																			
	Fartyg och båtar begagnade								idkande gross-handel.	idkande minut-handel.	idkande både gross- och minut-handel.	enl. § 3 mom. 1 af Handels-Ordn.	qvinnor enl. § 4 Handels-Ordn.	med in- och ut-ländska varor.	med landt-manna-varor.	med egna tillverkningar.	Husbönder		Husbönder		Husbönder		Husbönder		Husbönder			
	till inrikes sjöfart.				till utrikes sjöfart.												Bejening.	Bejening.	Bejening.	Bejening.	Bejening.	Bejening.	Bejening.	Bejening.	Bejening.	Bejening.	Bejening.	Bejening.
	Antal.	Isstet.	Besättning.		Antal.	Isstet.	Besättning.										Husbönder	Bejening.	Husbönder	Bejening.	Husbönder	Bejening.	Husbönder	Bejening.	Husbönder	Bejening.	Husbönder	Bejening.
		Skeppare.	Sjöfolk.			Skeppare.	Sjöfolk.																					
Å Landsbygden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
I städerna:																												
Jönköping	12	325,94	3	4	—	—	—	—	—	57	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Ekesjö	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Grenna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Summa	12	325,94	3	4	—	—	—	—	—	84	69	—	—	—	—	—	—	22	3	78	25	2	—					

Tab. N:o 10 A.
HEMMAN OCH JORDLÄGENHETER M. M. Å LANDSBYGDEN ÅR 1860.

1	2			3			4			5			6			7			8		
	Hemman.						Antal						Uppskattningsvärde sista året.								
	Mantal.			Bruksningsdelar.	jordtorp.			backstugor.	andra lägenheter.		R:dr R:mt.										
	Oförmedladt.	Förmedladt.																			
Hemman och jordlägenheter af alla slag, efter olika natur, och enligt nya jordeboks-ordningen.																					
Krono-egendomar.																					
Under allmän disposition:																					
Boställen	422 $\frac{1}{8}$	300 $\frac{1}{4}$	613	731	526	127	1,294,155														
Kungs- och kungsladugårdar	14	8 $\frac{1}{2}$	2	28	10	—	49,240														
Säterier	8 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	4	18	11	—	22,500														
Hemman	8 $\frac{1}{16}$	5 $\frac{1}{4}$	13	33	27	—	25,008														
Jordlägenheter	—	—	—	112	—	128	21,914														
Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	34	725														
Under enskild disposition:																					
Säterier	7 $\frac{1}{2}$	5	7	13	6	—	20,469														
Hemman	50 $\frac{1}{2}$	36 $\frac{1}{8}$	147	63	83	172	144,816														
Jordlägenheter	—	—	—	23	—	44	4,560														
Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	12	175														
Skatte-egendomar.																					
Boställen	51 $\frac{1}{16}$	41 $\frac{1}{20}$	12	10	8	1	15,446														
Säterier	60 $\frac{1}{2}$	45 $\frac{1}{8}$	86	253	80	7	228,184														
Hemman	2,517 $\frac{1}{240}$	1,992 $\frac{1}{240}$	9,100	3,747	4,576	589	8,691,491														
Jordlägenheter	—	—	—	230	—	80	11,635														
Fiskerier	—	—	—	—	—	3	250														
Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	26	195,075														
Frälse-egendomar.																					
Säterier och ladugårdar	457 $\frac{1}{2}$	402 $\frac{1}{2}$	520	1,208	561	66	1,927,062														
Rå och rörshegman	46 $\frac{1}{8}$	36 $\frac{1}{8}$	120	116	65	16	185,631														
Hemman	1,454 $\frac{1}{16}$	1,049 $\frac{1}{4}$	3,471	1,996	2,020	386	4,899,559														
Jordlägenheter	—	—	—	320	—	50	17,670														
Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	57	222,657														
Tillkommer: Diverse lägenheter	—	—	—	—	—	568	435,390														
Summa	5,053	3,893$\frac{1}{2}$	14,095	8,901	7,973	2,366	18,413,612														
Anm. Fördelningen mellan fögderierna är följande:																					
	Hemmantal.			Uppsk.värde.			Hemmantal.			Uppsk.värde.											
	oförm.	förm.	R:dr R:mt.	oförm.	förm.	R:dr R:mt.	oförm.	förm.	R:dr R:mt.	oförm.	förm.	R:dr R:mt.									
Tveta, Wista och Mo häraders	1,033 $\frac{1}{8}$	813 $\frac{1}{2}$	—	4,090,750.	Westra härads	693 $\frac{1}{2}$	572 $\frac{1}{2}$	—	2,786,370.												
Norra och Södra Wedbo "	1,098 $\frac{1}{8}$	883 $\frac{1}{8}$	—	4,420,270.	Östbo "	492 $\frac{1}{8}$	387 $\frac{1}{8}$	—	2,379,262.												
Ostra härads	796 $\frac{1}{8}$	609 $\frac{1}{8}$	—	2,881,420.	Westbo "	939 $\frac{1}{8}$	628 $\frac{1}{8}$	—	1,855,540.												

Tab. N:o 10 B.

JORDOMRÅDE OCH EGENDOMAR I STÄDERNA ÅR 1860.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Tomter.		J o r d a r.					Uppskattningsvärde.		
	Antal.		Tunnland.					R.dr R.mt.		
	bebyggde.	obebyggde.	Åker.	Äng.	Skog och beten m. m.	Summa jordareal.	Hemmantal.	Hus och tomter.	Jordar.	Summa.
Jönköping	312 $\frac{3}{8}$	---	1,452	1,213	334 $\frac{1}{2}$	2,999 $\frac{1}{2}$	5	3,253,850	267,300	3,521,150
Ekesjö	101	20	160	140	116	416	2 $\frac{1}{2}$	710,000	37,400	747,400
Grenna	88	62	124	48	183	355	7 $\frac{1}{4}$	386,740	34,800	421,540
Summa	501 $\frac{3}{8}$	82	1,736	1,401	633 $\frac{1}{2}$	3,770 $\frac{1}{2}$	14 $\frac{1}{4}$	4,350,590	339,500	4,690,090

Anm. Till uppskattningsvärdet tillkommer för bruk, manufakturier, qvarnar m. m. för Jönköpings stad 201,300 och för Ekesjö 10,000 R.dr R.mt.

Tab. N:o 11.

LAGA SKIFTEN M. M. ÅREN 1856—1860.

1	2	3	5	6	7	8	9	10	11	
År.	Sökta skiftens antal.	Antal.	Skiftade mantal, förmedlade.	Fastställda skiften.				Afrösningsjord.	Arfvoden till Landtmätare och gode män för laga skiften.	Hela beräknade utgiftsersättningen.
				Skiftade kvadratrefvar.			R.dr R.mt.			
				Inrösningsjord.						
				Åker.	Äng.	Odlingsmark.				
1856	98	21	69 $\frac{3}{4}$	12,473	37,074	789	103,040	9,970	11,470	
1857	83	23	67 $\frac{3}{4}$	11,889	37,732	—	118,336	14,250	12,750	
1858	51	16	70 $\frac{1}{2}$	13,026	43,529	3,713	174,320	18,000	15,000	
1859	53	22	101 $\frac{1}{2}$	13,111	44,419	—	122,551	15,750	14,250	
1860	59	14	43 $\frac{3}{8}$	9,638	21,543	—	80,608	9,750	12,000	
Summa 1856—60	344	96	352 $\frac{1}{2}$	60,137	194,297	4,502	598,855	67,720	65,470	

Tab. N:o 12.

S P A R B A N K E R.

1 Sparbankens benämning och stiftelseår.	2 Antal del-egare	3 Hela kapital-tillgån-gen	4 Öfver-skott eller besparing öfver del-egarnes andel	A f d e l e g a r n e												
				insatt belopp. R.dr R.mt.					uttaget belopp. R.dr R.mt.							
				vid periodens slut.			1856.	1857.	1858.	1859.	1860.	1856.	1857.	1858.	1859.	1860.
				Jönköpings stads och läns sparbank, stiftad år 1831.....	9,335	597,855	48,533	170,420	89,388	64,221	80,086	86,855	100,534	125,879	156,827	128,874
Ekesjö stads sparbank, stiftad år 1835.....	905	103,550	10,274	19,746	22,293	12,530	16,757	20,149	10,862	17,787	17,280	19,777	19,186			
Grenna sparbank, stiftad den 17 April 1852.....	793	26,950	841	15,147	8,262	4,474	4,221	4,337	6,222	7,973	8,096	4,165	4,519			
Östra härads sparbank, stiftad i Oktober 1857.....	817	33,150	1,399	—	—	13,122	7,528	8,347	—	—	788	3,680	5,061			
Wernamo sparbank, stiftad 1836..	1,612	122,841	12,316	32,898	21,973	21,309	10,450	13,513	13,264	15,720	23,514	18,176	11,978			
Westbo härads sparbank, stiftad 1860.....	164	1,392	2	—	—	—	—	1,392	—	—	—	—	—			
Summa	13,626	885,738	73,365	238,211	141,916	115,656	119,042	134,593	130,882	167,359	206,505	174,672	122,414			

Tab. N:o 13.

F A T T I G V Å R D E N.

1 År.	2 Fattigvården delad på nehanstätt- eller kreftsr. eller kreftsr. för hela samhället.	3 Antal fattighus.	4 Antal fattighjon, som erhållit full försörjning.										5 Fattigvårdens																
			6 Äldre personer vårdade						7 Barn vårdade i och utom fattighus.				8 Summa.		9 Summa af båda könen.			10 Antal af fattigvården understödde, som ej fått full försörjning.				11 Inkomster.							12 samtliga utgifter i och för fattigförsörjningen.
			13 i fattighus.		14 på annat sätt.				15 M. Q.		16 M. Q.		17 M. Q.		18 S.a.	19 M. Q.		20 S.a.			21 Summa.								
			M.	Q.	M.	Q.	M.	Q.	M.	Q.	M.	Q.	M.	Q.	S.a.	M.	Q.	S.a.	M.	Q.	S.a.	M.	Q.	S.a.					
a) Å landsbygden.																													
1856.....	107	38	121	216	474	419	780	372	368	1,007	1,622	2,629	1,879	2,773	4,652	25,988	11,871	82,132	382	641	121,014	114,775							
1857.....	114	38	119	218	456	436	778	386	357	1,040	1,591	2,631	1,828	2,652	4,480	26,869	12,656	79,541	460	529	120,055	117,221							
1858.....	113	53	120	215	462	423	775	411	386	1,049	1,623	2,672	1,783	2,714	4,497	26,278	13,003	74,663	488	587	115,019	112,348							
1859.....	112	45	115	225	463	426	775	398	372	1,049	1,610	2,659	1,734	2,623	4,357	26,550	13,298	74,002	804	458	115,112	111,816							
1860.....	107	45	120	217	493	433	773	374	346	1,024	1,612	2,636	1,723	2,686	4,409	27,252	12,984	78,129	543	435	119,343	113,707							
b) I städerna.																													
1856.....	3	4	3	24	53	4	4	34	67	62	124	186	30	94	124	8,211	7,384	1,640	—	135	17,370	17,860							
1857.....	3	4	3	27	50	2	4	35	68	64	122	186	29	93	122	10,088	7,266	1,650	—	87	19,091	16,827							
1858.....	3	4	3	25	50	2	3	34	66	61	119	180	25	87	112	10,052	6,429	1,600	—	65	18,146	16,676							
1859.....	3	4	3	23	48	2	1	40	62	65	111	176	24	90	114	9,248	7,033	1,750	48	380	18,459	16,708							
1860.....	3	4	3	29	53	2	1	42	68	73	122	195	32	98	130	9,558	6,111	1,280	—	65	17,014	20,389							

STOCKHOLM, 1862.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,
KONGL. BOKTRYCKARE.